

**2019 metų
Lietuvos Respublikos
valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų
aiškinamasis raštas**

2019 METŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS (metinis)

2020-03-13 Nr. (3.2-02)-11K-16

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo teisinis pagrindas yra Lietuvos Respublikos Konstitucija, Biudžeto sandaros įstatymas, Fiskalinės drausmės įstatymas, Seimo statutas ir kiti biudžeto pajamų gavimą ir programų finansavimą reglamentuojantys teisės aktai. 2019 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriam reikalavimus nustato Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas¹, parengtas vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo² 35 straipsnio nuostata ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintomis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis³ (toliau – Biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės), atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁴ (toliau – Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas) patvirtintus rodiklius. Valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo apskaitos ir ataskaitų sudarymo taisyklės ir formos patvirtintos finansų ministro įsakymu⁵. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklės ir ataskaitų formos patvirtintos finansų ministro įsakymu⁶. Rengiant biudžeto vykdymo ataskaitas dalyvauja Finansų ministerijos struktūriniai padaliniai, kurie pagal kompetenciją teikia reikiamą informaciją ir parengtas atskiras ataskaitas, o Finansų ministerijos Valstybės išdo departamentas (toliau – Valstybės išdo departamentas) parengia valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio rengimo tikslas – parodyti valstybės biudžeto pajamų planų pagal mokesčių ir kitų pajamų rūšis ir išlaidų pagal valstybės funkcines ir ekonomines klasifikacijas vykdymą, pateikti visuomenei informaciją apie vykdomas programas, programų finansavimo šaltinius, asignavimų paskirstymą ir naudojimą, nepanaudojimo priežastis.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 35 straipsnio nuostatas metinis valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudaromas atsižvelgiant į tam tikrų metų Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtintus rodiklius, panaudotas Vyriausybės rezervo lėšas, perkeltas viršplanines ir

¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007 m. birželio 26 d. Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais).

² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990 m. liepos d. 30 Nr. I-430 (su pakeitimais ir papildymais).

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁴ Lietuvos Respublikos 2019 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2018 m. gruodžio 11 d. Nr. XIII-1710.

⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 1K-465 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ (su pakeitimais ir papildymais).

nepanaudotas įmokų į valstybės biudžetą, nurodytą Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 ir 2 punktuose, sumas, skirtas programoms finansuoti.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį rengia Finansų ministerija, remdamasi valstybės biudžeto buhalterinės apskaitos duomenimis – į valstybės biudžetą gautų pajamų ir valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktais biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniais. Metinis ataskaitų rinkinys skelbiamas viešai Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje adresu www.finmin.lrv.lt.

Vadovaudamasi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 32 straipsnio 5 dalimi, metinį valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį Finansų ministerija teikia Vyriausybei ne vėliau kaip iki kitų metų kovo 15 dienos.

Mokesčių ir kitų įmokų į valstybės ir savivaldybių biudžetus apskaičiavimą ir mokėjimą kontroliuoja Mokesčių administravimo įstatymu⁷ įgalios institucijos. Valstybės ir savivaldybių biudžetams priskirtus mokesčius, kitas įmokas ir rinkliavas mokėtojai sumoka į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija arba VMI) ir Muitinės departamento prie Finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas arba Muitinė) pajamų surenkamąsias sąskaitas, iš kurių šios surinktos lėšos kasdien pervedamos į valstybės išdo sąskaitą⁸, savivaldybių sąskaitas ar į kitas sąskaitas, jeigu tai nustatyta kituose teisės aktuose. Europos Sąjungos (toliau – ES), kita tarptautinė finansinė parama ir kitos valstybės biudžetui priskirtos lėšos pervedamos tiesiogiai į valstybės išdo sąskaitą pagal taisykles ir įmokų kodų sąrašą, patvirtintus finansų ministro įsakymu⁹.

Valstybinė mokesčių inspekcija ir Muitinė kas mėnesį pateikia Valstybės išdo departamentui, o kai įmokos tiesiogiai pervedamos į valstybės išdo sąskaitą, Valstybės išdo departamentas parengia pats, finansų ministro įsakymu patvirtintą Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos formą 1-VP su priedais¹⁰. Susumavus šių apyskaitų duomenis kiekvieną mėnesį parengiama suvestinė apyskaita, kurioje nurodomos faktiškai į valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus ir fondus įmokėtos pajamos pagal įmokų rūšis.

Valstybės biudžeto lėšos, skirtos asignavimų valdytojui, jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatoms vykdyti, iš valstybės išdo sąskaitos pervedamos vadovaujantis Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklėmis¹¹.

Už valstybės biudžeto programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumą ir pateikimą laiku atsakingi asignavimų valdytojai ir ministrų valdymo sričių įstaigų, vykdančių atitinkamo asignavimų valdytojo programas ir turinčių pavaldžių biudžetinių įstaigų, vadovai.

Valstybės kontrolė, vadovaudamasi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 30 straipsniu, ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 dienos Vyriausybei ir iki kitų metų spalio 10 dienos Seimui pateikia valstybinio audito išvadas ir audito ataskaitas dėl valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, kurio sudėtinė dalis yra valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys.

⁷ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, 2004 m. balandžio 13 d. Nr. IX-2112 (su pakeitimais ir papildymais).

⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. birželio 20 d. įsakymas Nr. 1K-169 „Dėl valstybės biudžetui priskirtų mokesčių, kitų įmokų ir rinkliavų pervedimo į valstybės išdo sąskaitą“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 1K-429 „Dėl Europos Sąjungos, kitos tarptautinės finansinės paramos ir kitų valstybės biudžetui priskirtų lėšų tiesioginio pervedimo į valstybės išdo sąskaitų taisyklių ir įmokų kodų sąrašo patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitos“ (su pakeitimais ir papildymais).

¹¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. liepos 21 d. įsakymas Nr. 195 „Dėl valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

II SKYRIUS

APSKAITOS POLITIKA

Sudarant metinį valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį buvo vadovautasi šiais bendraisiais apskaitos principais:

1. Grynujų pinigų principu – ataskaitose pajamos pripažįstamos, kai pinigai gaunami į sąskaitas, o išlaidos pripažįstamos, kai jos apmokamos.

2. Subjekto principu – apskaitoje registruojama ir ataskaitose rodoma tik valstybės biudžeto asignavimų valdytojų, mokesčių administratorių ir Finansų ministerijos valstybės biudžeto vykdymo informacija.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų plano vykdymo ataskaita (forma Nr. 1) parengiama pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos, Muitinės departamento pateiktas mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitas, taip pat valstybės išdo apskaitos duomenis.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo ataskaitų formų (formos Nr. 2–6) stulpelyje „Planas“ rodomi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinti asignavimų planai, o stulpelyje „Planas su leistiniais patikslinimais“ rodomi patikslinti asignavimų planai, atlikus leistinus patikslinimus, vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo, Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatomis. Stulpelyje „Vykdydamas“ rodomi valstybės biudžeto asignavimų valdytojų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų duomenys. Stulpelyje „Patikslinto plano vykdymas, proc.“ rodomas valstybės biudžeto asignavimų valdytojų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų duomenų palyginimas su patikslintu planu procentais.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose rodomas asignavimų panaudojimas išlaidoms, iš jų darbo užmokesčiui, ir turtui įsigyti pagal visus valstybės biudžeto asignavimų valdytojus ataskaitų formose Nr. 2 ir Nr. 3.

Suminė valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo informacija pagal valstybės funkcijas pateikiama ataskaitos formoje Nr. 4, o pagal ekonominę klasifikaciją – ataskaitos formoje Nr. 5.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo panaudojimo ataskaitoje (forma Nr. 6) pateikiami duomenys apie iš Vyriausybės rezervo skirtas ir panaudotas lėšas. Ataskaitoje nurodomi tie asignavimų valdytojai, kuriems pagal atskirus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus buvo skirtos lėšos iš Vyriausybės rezervo.

Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti, ir perkeltų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą (pagal asignavimų valdytojus) ataskaita (forma Nr. 7) rengiama pagal mokėtojų tiesiogiai į valstybės išdo banko sąskaitą įmokėtų pajamų įmokų ir pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti, duomenis, asignavimų valdytojų pateiktų asignavimų panaudojimo ataskaitų duomenis ir pagal VMI pateiktos apyskaitos apie valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti pagal asignavimų valdytojus, duomenis.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 ir 6 prieduose nurodytos valstybės institucijos ir įstaigos paskirsto ir perveda savivaldybėms valstybės biudžeto specialias tikslines dotacijas. Valstybės institucijų ir įstaigų pateiktų duomenų pagrindu, nurodant dotacijos paskirties pavadinimą, parengta ataskaita (forma Nr. 8).

Valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijos savivaldybių biudžetams ataskaita (forma Nr. 9) panaikinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. sausio 17 d. įsakymu Nr. 1K-12 „Dėl Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ pakeitimo“.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtinta Valstybės investicijų 2019–2021 metų programa. 2019 metų valstybės investicijų programos (pagal investavimo sritis) vykdymo duomenys pateikiami ataskaitos formoje Nr. 10.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytas Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas, valstybės garantijų ir valstybės garantuojamų garantijų institucijų priimtų įsipareigojimų pagal garantijas limitai, valstybinių aukštųjų mokyklų ir valstybinių profesinio mokymo įstaigų skolinimosi limitai. Informacija apie limitų vykdymą pateikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų ataskaitoje (forma Nr. 1SL).

3. Periodiškumo principu – į biudžetinių metų pajamas įskaitytos įmokos, kurios į VMI, Muitinės departamento ir Valstybės išdo departamento sąskaitas, į kurias mokėtojai įmokas perveda tiesiogiai, pateko iki 2019 metų gruodžio 31 dienos įskaitytinai. Į valstybės biudžeto panaudotus asignavimus įskaitytos lėšos, kurių pervedimo įvykdymo pradžia nustatyta iki gruodžio 31 dienos įskaitytinai.

4. Pastovumo principu – taikomas apskaitos metodas, analogiškas kaip ir ankstesniais metais. Ataskaitų rinkinio rengimo procesas ir Finansų ministerijos nustatytos kontrolės procedūros iš esmės nepakito.

5. Piniginio mato principu – informacija ataskaitose ir aiškinamojo rašto prieduose išreikšta tūkstančiais eurų su vieno ženklo po kablelio tikslumu. Atskirose ataskaitose dėl skaičių apvalinimo galimi nedideli skaičių nuokrypiai. Ataskaitų aiškinamojo rašto aprašomojoje dalyje ir lentelėse sumos pateikiamos milijonais eurų su vienu ženklu po kablelio.

6. Palyginimo principu – aiškinamajame rašte pateikiama ankstesnių metų valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų informacija palyginimui.

III SKYRIUS

VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMŲ PLANO VYKDYMAS

Valstybės biudžeto pajamų (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų) planas įvykdytas 100,6 proc. – gauta 8 717,1 mln. eurų (49,0 mln. eurų daugiau nei planuota). 2019 metais planuota kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis į valstybės biudžetą surinkti 10 589,6 mln. eurų pajamų, planas įvykdytas 96,6 proc. – į valstybės biudžetą gauta 10 228,7 mln. eurų pajamų, o ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų gauta 409,9 mln. eurų mažiau, nei planuota.

1 lentelė. 2019 metų valstybės biudžeto pajamų plano vykdymas, mln. eurų.

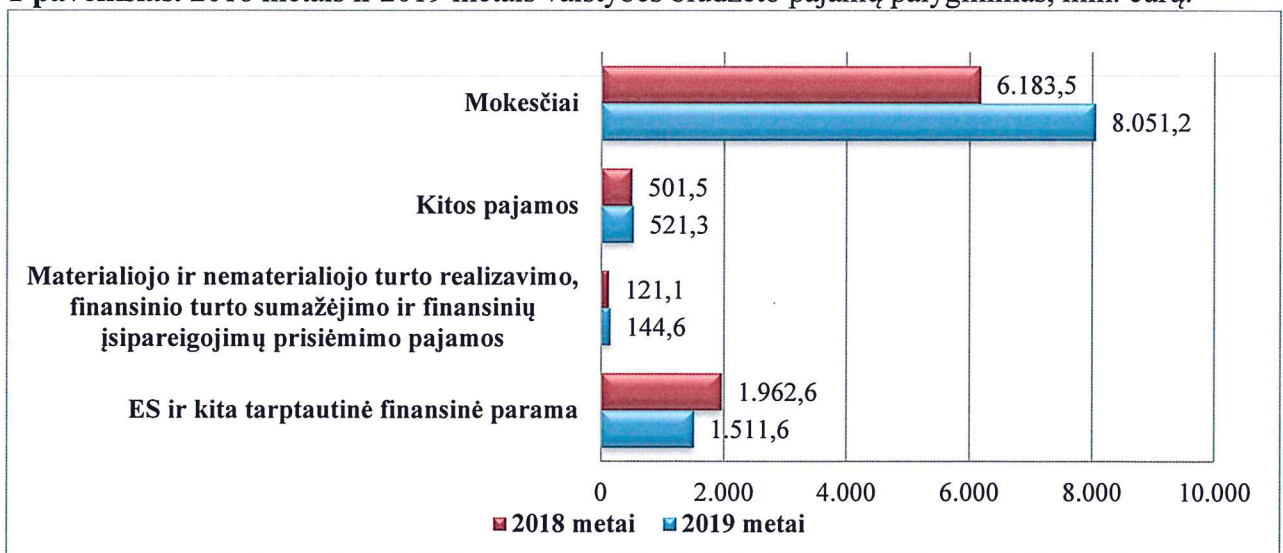
	2018 m. pajamos faktas	2019 m. pajamų planas	2019 m. pajamos faktas	2019 m. pajamų plano įvykdymas		2019 m. palyginimas su 2018 m.	
				+/-	%	+/-	%
Valstybės biudžeto pajamos be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos	6 806,1	8 668,1	8 717,1	49,0	100,6%	1 911,0	128,1%
ES ir kita tarptautinė finansinė parama	1 962,6	1 921,5	1 511,6	-409,9	78,7%	-450,9	77,0%
Valstybės biudžeto pajamos, iš viso	8 768,7	10 589,6	10 228,7	-360,9	96,6%	1 460,1	116,7%

Šaltinis: Finansų ministerija

Palyginti su 2018 metais, 2019 metais valstybės biudžeto pajamų (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos) surinkta 1 911,0 mln. eurų, arba 28,1 proc. daugiau. Tokį ženklų pajamų augimą palyginti su praėjusiais metais lėmė dalies valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifo perkėlimas į gyventojų pajamų mokesį. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų 2019 m. palyginti su 2018 m. gauta 450,9 mln. eurų, arba 23,0 proc. mažiau.

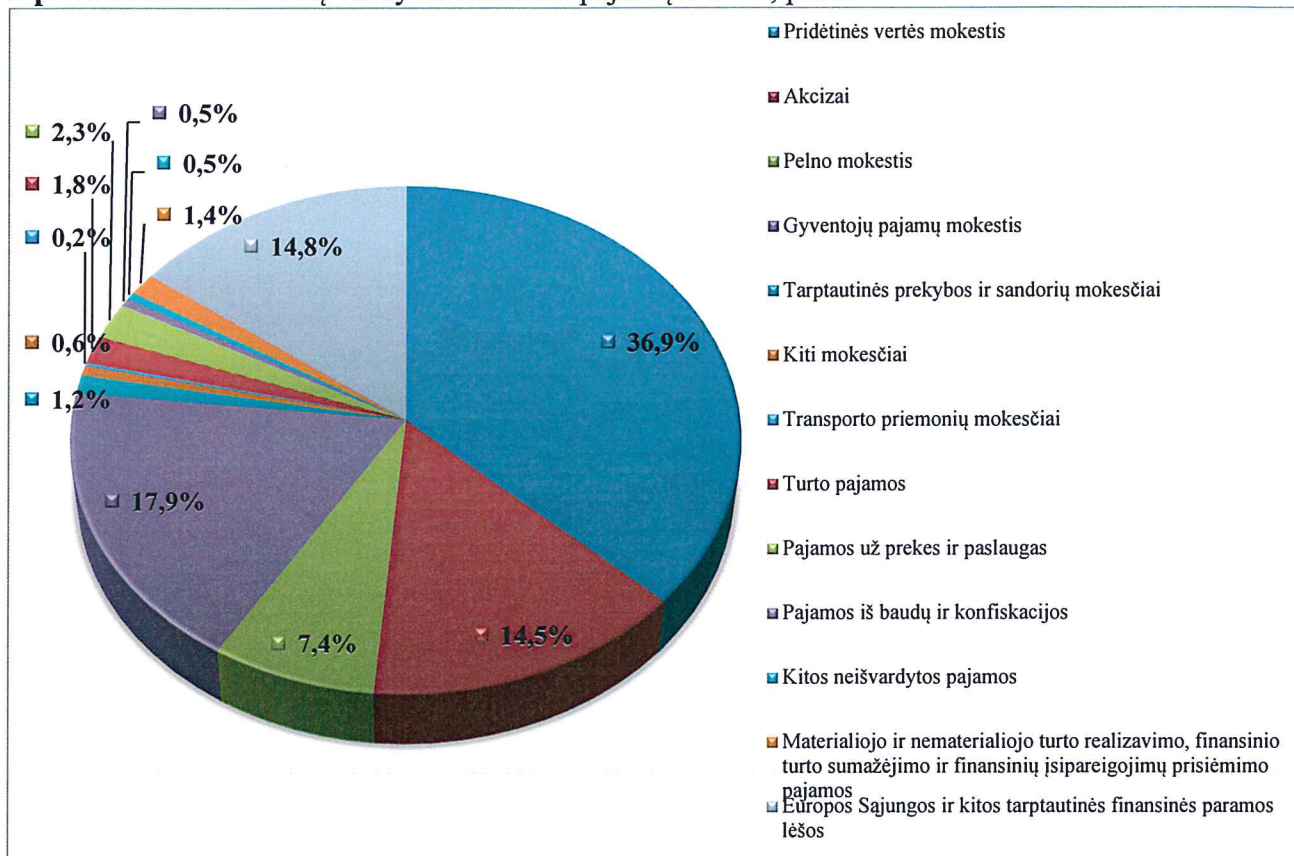
Didžiausią visų valstybės biudžeto pajamų dalį sudaro pajamos iš mokesčių (2019 metais – 78,7 proc.). Palyginti su 2018 metais, 2019 metais šių pajamų surinkta 1 867,8 mln. eurų arba 30,2 proc. daugiau. Kitos pajamos, kurias sudaro turto pajamos, pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų, konfiskacijos ir kitos įmokos, 2019 metais sudarė 5,1 proc. visų pajamų, jų buvo surinkta 19,8 mln. eurų, arba 3,9 proc. daugiau nei 2018 metais. Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo, finansinio turto sumažėjimo ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo pajamos sudarė 1,4 proc. visų pajamų, jų buvo surinkta 23,5 mln. eurų, arba 19,4 proc. daugiau nei 2018 metais.

1 paveikslas. 2018 metais ir 2019 metais valstybės biudžeto pajamų palyginimas, mln. eurų.

Šaltinis – Finansų ministerija

2 paveikslas. 2019 metų valstybės biudžeto pajamų sudėtis, proc.

Šaltinis – Finansų ministerija

Didžiausią valstybės biudžeto pajamų dalį 2019 m. sudarė **pridėtinės vertės mokestis** (toliau – PVM), 2019 m. šio mokesčio surinkta 3 775,9 mln. eurų (36,9 proc. visų pajamų), buvo planuota surinkti 3 841,5 mln. eurų pajamų, o surinkta 65,6 mln. eurų mažiau. Palyginti su 2018 m., buvo gauta 235,8 mln. eurų, arba 6,7 proc. daugiau.

Taip pat didelę dalį valstybės biudžeto pajamų struktūroje sudaro **akcizai** – jų surinkta 1 487,1 mln. eurų (14,5 proc. visų pajamų). Akcizų 2019 m. gauta 22,8 mln. eurų mažiau nei planuota, tačiau 48,5 mln. eurų, arba 3,4 proc. daugiau nei 2018 m.

Pelno mokesčio 2019 m. į valstybės biudžetą gauta 759,1 mln. eurų (7,4 proc. visų pajamų). Palyginti su planu, gauta 20,1 mln. eurų daugiau, o palyginti su 2018 m. - šio mokesčio pajamų surinkta 67,9 mln. eurų, arba 9,8 proc. daugiau.

2019 m. **gyventojų pajamų mokesčio** (toliau – GPM) pajamos valstybės biudžete sudarė 1 825,8 mln. eurų ir buvo apie 83,1 mln. eurų didesnės nei planuota. Jos sudarė 17,9 proc. visų valstybės biudžeto pajamų. Palyginus su 2018 m. šio mokesčio į valstybės biudžetą buvo surinkta 1 511,1 mln. eurų arba 480,2 proc. daugiau.

ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų buvo planuota gauti 1 921,6 mln. eurų, tačiau gauta 1 511,6 mln. eurų (14,8 proc. visų pajamų), t. y. 78,7 proc. 2019 m. planuotų gauti ES ir kitų užsienio šalių finansinės paramos lėšų. Palyginus su 2018 m., 2019 m. paramos lėšų gauta 450,9 mln. eurų arba 23,0 proc. mažiau.

Kitų pajamų gauta 521,3 mln. eurų, arba 9,3 mln. eurų mažiau nei planuota. Kitos pajamos sudarė 5,1 proc. visų valstybės biudžeto pajamų. Plano nevykdymui įtakos turėjo 69,1 mln. eurų mažesnės nei planuota pajamos iš dividendų. Mažiau dividendų surinkta nei planuota, nes į valstybės biudžetą buvo gauta mažiau dividendų iš pagrindinės dividendų mokėtojos - UAB „Ignitis grupė“. UAB „Ignitis grupė“ valdomos grupės įmonės patyrė nuostolius, susijusius su turto perkainojimu, o taip pat patyrė didesnes sąnaudas dėl elektros ir dujų įsigijimų kainos augimo 2018 metais. Pažymėtina, kad energijos išteklių kainų pokyčiai nebuvo visa apimtimi perkelti elektros ir dujų vartotojams bei įtraukti į tarifus, todėl tai sąlygojo UAB "Ignitis grupė" valdomų įmonių

grupės neigiamą apskaitinį rezultatą už 2018 metus. Palūkanų už paskolas gauta 3,2 mln. eurų mažiau nei planuota, o 3,1 mln. eurų mažiau gauta mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise. Tačiau palyginus su 2018 m. kitų pajamų į valstybės biudžetą buvo surinkta 19,8 mln. eurų arba 3,9 proc. daugiau.

Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo, finansinio turto sumažėjimo ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo pajamų planas įvykdytas 115,9 proc., buvo surinkta 19,8 mln. eurų daugiau nei planuota ir 23,5 mln. eurų (19,4 proc.) daugiau nei 2018 m.

2019 metų pajamų surinkimo pagal pagrindines valstybės biudžeto pajamų rūšis palyginimas su 2018 metais pateiktas 2 lentelėje.

2 lentelė. 2018 ir 2019 metų valstybės biudžeto pajamų palyginimas, mln. eurų

Pajamų rūšis	Gauta pajamų 2018 m.	Gauta pajamų 2019 m.	2019 m. gautų pajamų palyginimas su 2018 m.	2019 m. pajamų surinkimo pokytis palyginti su 2018 m., proc.
Mokesčių pajamos	6 183,5	8 051,2	1 867,8	30,2
Gyventojų pajamų mokestis	314,7	1 825,8	1 511,1	480,2
Pelno mokestis	691,2	759,1	67,9	9,8
Nekilnojamojo turto mokestis	1,7	2,9	1,2	67,5
Pridėtinės vertės mokestis	3 540,1	3 775,9	235,8	6,7
Atskaitymai nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą	29,7	26,2	-3,5	-11,8
Akcizai	1 438,5	1 487,1	48,5	3,4
Cukraus sektoriaus mokesčiai	0,1	0,0	-0,1	-100,1
Loterijų ir azartinių lošimų mokestis	17,2	18,6	1,4	8,3
Transporto priemonių mokesčiai	18,6	20,1	1,5	8,2
Mokesčiai už aplinkos teršimą	15,3	13,2	-2,1	-13,7
Tarptautinės prekybos ir sandorių mokesčiai	116,3	122,3	6,1	5,2
Kitos pajamos	501,5	521,3	19,8	3,9
Turto pajamos	223,8	186,1	-37,7	-16,8
Palūkanos už paskolas	6,5	4,1	-2,4	-36,5
Palūkanos už indėlius, depozitus ir vertybinius popierius	0,8	6,4	5,7	746,1
Lietuvos banko pelno įmokos	11,2	12,7	1,5	13,7
Dividendai ir valstybės įmonių pelno įmokos	175,4	137,2	-38,2	-21,8
Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius	19,2	18,4	-0,8	-4,2
Angliavandenilių išteklių mokestis	3,1	2,6	-0,5	-16,7
Mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise	7,6	4,6	-3,0	-39,7
Pajamos už prekes ir paslaugas ir kitos pajamos	222,0	237,6	15,5	7,0
Pajamos už ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą	6,6	5,8	-0,7	-11,1
Konsulinis mokestis	25,7	25,1	-0,6	-2,5
Biudžetinių įstaigų pajamos už prekes ir paslaugas	97,9	97,9	0,0	0,0
Žyminis mokestis	9,8	10,3	0,5	5,2
Rinkliavos	36,5	42,1	5,7	15,5
Kitos pajamos	45,6	56,4	10,7	23,5
Pajamos iš baudų, konfiskuoto turto ir kitų netesybų	48,2	50,7	2,5	5,2

Pajamų rūšis	Gauta pajamų 2018 m.	Gauta pajamų 2019 m.	2019 m. gautų pajamų palyginimas su 2018 m.	2019 m. pajamų surinkimo pokytis palyginti su 2018 m., proc.
Kitos neišvardytos pajamos	7,5	46,9	39,4	527,3
Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos	119,5	138,4	18,9	15,8
Finansinio turto sumažėjimo pajamos (finansinio turto pardavimas / grįžusios finansinės investicijos)	1,6	6,2	4,6	283,3
Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	1 962,6	1 511,6	-450,9	-23,0
IŠ VISO	8 768,7	10 228,7	1 460,1	16,7

*Šaltinis – Finansų ministerija

Toliau pateikiami valstybės biudžeto pajamų iš **pagrindinių mokesčių** surinkimo užduočių vykdymą lėmę veiksniai ir analizė.

PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS

Per 2019 metus buvo gauta **3 775,9 mln. eurų** pajamų iš PVM. 2019 metų planas įvykdytas 98,3 proc., į biudžetą gauta 65,6 mln. eurų mažiau nei planuota. 2019 m. palyginti su 2018 m. į valstybės biudžetą pervesta 235,8 mln. eurų, arba 6,7 proc., daugiau pajamų iš PVM.

3 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos pajamos iš PVM, mln. eurų

Pajamos iš PVM	2018 m. faktas	2019 m. planas	2019 m. faktas	Fakto pokytis (+,-) %		Plano įvykdymas (+,-) %	
Vidaus vartojimo ir importo PVM, administruojamas VMI	3 503,3	3 801,9	3 739,6	236,3	6,7%	-62,3	98,4%
Importo PVM, administruojamas Muitinės	36,8	39,6	36,2	-0,6	-1,5%	-3,3	91,6%
Iš viso	3 540,1	3 841,5	3 775,9	235,8	6,7%	-65,6	98,3%

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pajamų iš PVM surinkimui įtakos turėję veiksniai:

- Bendra VMI ir Muitinei deklaruotų sandorių vertė 2019 m., palyginti su 2018 m. (laikotarpis prilygintas PVM sumokėjimo laikotarpiui), padidėjo 6,8 proc. arba 7,5 mlrd. eurų, iš jų apmokestinamųjų sandorių vertė padidėjo 6,9 proc. arba 4,4 mlrd. eurų. Bendra VMI ir Muitinės administruojama deklaruota PVM prievolė nagrinėjamą laikotarpį padidėjo 7,4 proc. arba 261 mln. eurų; iš jų mokėtinas PVM – padidėjo 8,2 proc. arba 464,5 mln. eurų; gautinas PVM – padidėjo 9,4 proc. arba 203,5 mln. eurų.

4 lentelė. VMI ir Muitinei deklaruoti PVM duomenys, mln. eurų ir proc.

	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2018 m. sumokėtą PVM	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2019 m. sumokėtą PVM	Pokytis; (+,-) %	
Bendra deklaruotų sandorių vertė, iš jų:	109 838	117 337	7 498,3	6,8%
PVM deklaracijose deklaruoti apmokestinamieji sandoriai ir Muitinei deklaruota apmokestinamoji PVM prekių vertė	63 865,4	68 249,0	4 383,6	6,9%
Deklaruotas mokėtinas PVM	5 690,3	6 154,8	464,5	8,2%

	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2018 m. sumokėtą PVM	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2019 m. sumokėtą PVM	Pokytis; (+,-) %	
Deklaruotas gautinas PVM	2 160,0	2 363,6	203,5	9,4%
Deklaruota PVM prievolė	3 530,2	3 791,3	261,0	7,4%

Šaltinis – Finansų ministerija.

- Vartojimo pokyčiai turėjo įtakos 2019 m. gautoms pajamoms iš PVM. 2018 m. rudenį, rengiant 2019 m. pajamų iš PVM planą, buvo numatyta, jog 2019 m. galutinio vartojimo išlaidos (toliau – GVI) augs 6,7 proc. Statistikos departamento 2020 m. kovo mėn. duomenimis, GVI 2019 m., palyginti su 2018 m., padidėjo 6,3 proc. Dėl 0,4 proc. punkto lėtesnio nei buvo numatyta vartojimo augimo pajamų iš PVM buvo gauta apie 19 mln. eurų mažiau, nei prognozuota.
- Per 2019 m. reikšmingai padidėjo (45,7 proc. daugiau) mokestinės nepriemokos perėmimo atvejų, kai vieno mokesčių mokėtojo turima permoka pagal jo sutikimą dengiamos kito mokesčių mokėtojo mokesčių prievolės. Kartu su VMI atliktais PVM grąžinimais, mokestinės nepriemokos perėmimų atlikta 109,2 mln. eurų (7,5 proc.) daugiau, nei per 2018 m.

AKCIZAI

Per 2019 metus į valstybės biudžetą surinkta **1 487,1 mln. eurų** akcizų. Palyginti su 2018 metais į valstybės biudžetą pervesta 48,5 mln. eurų, arba 3,4 proc. daugiau pajamų iš akcizų. 2019 m. pajamų iš akcizų planas įvykdytas 98,5 proc. ir į biudžetą gauta 22,8 mln. eurų pajamų mažiau nei planuota.

5 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos pajamos iš akcizų, mln. eurų ir proc.

	2018 m. faktas	2019 m. planas	2019 m. faktas	Fakto pokytis		Plano įvykdymas	
				(+,-)	%	(+,-)	%
VMI	1 420,9	1 491,5	1 465,5	44,7	3,1	-26,0	98,3
Muitinė	17,7	18,3	21,5	3,9	21,8	3,2	117,6
Iš viso	1 438,5	1 509,8	1 487,1	48,5	3,4	-22,8	98,5

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pajamų iš akcizų surinkimas pagal akcizinių prekių grupes

Kaip ir ankstesniais metais, 2019 m. didžiausią į valstybės biudžetą surinktų akcizų dalį (55,5 proc.) sudarė pajamos iš akcizų **už energinius produktus**. 2019 m. šių pajamų gauta **825,9 mln. eurų**, t.y. 22,1 mln. eurų (2,8 proc.) daugiau nei 2018 m.

Nagrinėjamu laikotarpiu didesnes pajamas iš akcizų už šiuos produktus lėmė 2018 m. gruodžio mėn. – 2019 m. lapkričio mėn., palyginti su 2017 m. gruodžio mėn. – 2018 m. lapkričio mėn., išaugę degalų pardavimai didmeninėje rinkoje: variklių benzino pardavimai išaugo 6,4 proc., dyzelinių degalų – 3,0 proc., žemės ūkyje naudojamo žymėto dyzelino – 1,7 proc.

2019 m. pajamų iš akcizų už **etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus** buvo gauta **362,7 mln. eurų**, t. y. 22,3 mln. eurų (6,5 proc.) daugiau nei 2018 m.

Pajamų iš akcizų už šiuos produktus buvo gauta daugiau dėl nuo 2019 m. kovo 1 d. padidinto akcizų tarifo etilo alkoholiui bei 2018 m. gruodžio mėn. – 2019 m. lapkričio mėn., palyginti su 2017 m. gruodžio mėn. – 2018 m. lapkričio mėn., 3,3 proc. išaugusių etilo alkoholio, 6 proc. – vyno ir kitų fermentuotų gėrimų pardavimų.

Per 2019 m. už **apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus** buvo surinkta **295,9 mln. eurų** akcizų, t. y. 3,8 mln. eurų (1,3 proc.) daugiau negu 2018 m.

Pajamų surinkimui iš akcizų už šiuos produktus teigiamos įtakos turėjo nuo 2019 m. kovo 1 d. padidinti akcizų tarifai visiems tabako produktams bei 2018 m. gruodžio mėn. – 2019 m. lapkričio mėn., palyginti su atitinkamu praėjusiu laikotarpiu, 2 kartus išaugę rūkomojo tabako ir kaitinamojo tabako produktų pardavimai (dėl ženklaus (apie 3,2 karto) kaitinamojo tabako produktų pardavimų augimo).

Nors bendros pajamos už apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus išaugo, tačiau pajamų už cigaretes gauta mažiau, nei buvo prognozuota, dėl kritusių cigarečių pardavimų legalioje rinkoje apimčių: 2018 m. gruodžio mėn. – 2019 m. lapkričio mėn., palyginti su atitinkamu praėjusiu laikotarpiu, cigarečių didmeninėje rinkoje realizuota 6,5 proc. mažiau.

6 lentelė. Pajamų iš akcizų surinkimas pagal akcizinių prekių grupes, mln. eurų ir proc.

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	Pajamos 2018 m.	Pajamos 2019 m.	Pajamų pokytis		Dalis akcizų struktūroje, %
			(+,-)	%	
IŠ VISO AKCIZŲ, iš jų:	1 438,5	1 487,1	48,5	3,4%	100%
už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus	340,4	362,7	22,3	6,5%	24,4%
už apdorotą tabaką ir už kaitinamojo tabako produktus*	292,1	295,9	3,8	1,3%	19,9%
už elektroninių cigarečių skystį		0,8	0,8		0,1%
už energinius produktus	803,7	825,9	22,1	2,8%	55,5%
už elektros energiją	2,3	1,8	-0,5	-23,3%	0,1%

Šaltinis – Finansų ministerija.

* Nuo 2019 m. kovo 1 d. įsigaliojus Akcizų įstatymo pataisoms kaitinamojo tabako produktai išskirti kaip atskira akcizinių prekių grupė (iki tol buvo priskirti apdoroto tabako grupei).

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS

Gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) į valstybės ir savivaldybių biudžetus per 2019 m. gauta **3 446,2 mln. eurų**. Palyginti su planu, gauta 165,2 mln. eurų, arba 5 proc., daugiau. Palyginti su 2018 m., gauta 1 605,8 mln. eurų, arba 87,3 proc., daugiau.

Pagrindiniai GPM surinkimo pokyčius lėmę veiksniai:

- GPM tarifo pokyčiai. Nuo 2019 m. sausio 1 d. įgyvendinus darbo apmokestinimo pakeitimus ir prie GPM tarifo prijungus dalį valstybinio **socialinio draudimo** įmokų tarifo, GPM tarifas, taikomas su darbo santykiais susijusioms pajamoms (taip pat ir daliai kitų pajamų), padidėjo nuo 15 proc. iki 20 proc. 2019 m. gauta 1,5 mln. eurų daugiau pajamų palyginus su 2018 metais (480,2 proc.).

- Spartus vidutinio darbo užmokesčio augimas. Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, įskaitant individualiąsias įmones, 2019 m. siekė 1 296,2 euro ir, lyginant su 2018 m., padidėjo 8,8 proc.

2018 m. rudenį, rengiant 2019 m. pajamų iš GPM planą, vidutinio darbo užmokesčio augimo prognozė 2019 metams sudarė 7,5 proc., o metinio darbo užmokesčio fondo augimo prognozė 2019 metams – 7,2 proc. Preliminariu vertinimu, 2019 m. pajamos iš GPM nuo su darbo santykiais susijusių pajamų dėl spartesnio darbo užmokesčio augimo buvo apie 100 mln. eurų didesnės, nei planuota.

- Spartus su darbo santykiais nesusijusių pajamų augimas. 2019 m. GPM nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų gauta 18,3 proc., arba 84,4 mln. eurų daugiau nei 2018 m.

- Sumažėję grąžinimai. 2019 m. gyventojams dėl per 2018 m. pilnai nepritaikyto neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) ir dėl 2018 metais patirtų Lietuvos Respublikos

gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnyje numatytų lengvatinių išlaidų grąžinta 123,7 mln. eurų, tai 13,4 mln. eurų (9,8 proc.) mažiau, nei buvo grąžinta per 2018 metus. Grąžinto GPM sumažėjimui 2019 m. įtakos turėjo papildomo NPD už vaikus atsisakymas nuo 2018 m. sausio 1 d.

- Neapmokestinamojo pajamų dydžio ir jo taikymo apimties pokyčiai. Nuo 2019 m. sausio 1 d. nustačius 300 eurų maksimalų taikytiną neapmokestinamąjį pajamų dydį, jo teikiama nauda minimalų atlyginimą uždirbančiam asmeniui, palyginus su 2018 m., padidėjo 5,3 proc. ir sudaro 60 eurų per mėnesį. Be to, nuo 2019 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis taikomas asmenims, uždirbantiems iki 2 vidutinių darbo užmokesčių (2018 m. buvo taikomas asmenims, uždirbusiems iki 1,3 vidutinio darbo užmokesčio). Preliminariu vertinimu, dėl su NPD susijusių pokyčių 2019 m. negauta apie 186 mln. eurų.

- Padidėjusi minimali mėnesinė alga. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. spalio 16 d. nutarimu Nr. 1025 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ nuo 2019 m. sausio 1 d. minimali mėnesinė alga padidinta nuo 400 eurų iki 555 eurų (430 eurų atitikmuo senojoje darbo santykių apmokestinimo sistemoje). Dėl šio veiksnio pajamų iš GPM 2019 m., preliminariu vertinimu, gauta apie 12,4 mln. eurų daugiau.

- Teigiami dirbančiųjų skaičiaus pokyčiai. Remiantis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos gaunamais operatyviais įdarbinimo ir atleidimo duomenimis, 2020 m. sausio 1 d. šalyje buvo 1 233,7 tūkst. darbuotojo statusą turinčių asmenų, palyginti su 2019 m. sausio 1 d., darbuotojų skaičius padidėjo 16,3 tūkst., arba 1,3 proc.

2020 m. sausio 1 d. Užimtumo tarnybos duomenimis, buvo registruota 150,5 tūkst. bedarbių, arba 8,7 proc. visų šalies darbingo amžiaus gyventojų. Registruotas nedarbas, palyginti su 2019 m. sausio 1 d., sumažėjo 0,2 procentinio punkto.

PELNO MOKESTIS

Pelno mokesčio į valstybės biudžetą per 2019 metus gauta **759,1 mln. eurų**. Palyginti su planu, gauta 20,1 mln. eurų, arba 2,7 proc., daugiau. Palyginti su 2018 metais pelno mokesčio gauta 67,9 mln. eurų, arba 9,8 proc., daugiau.

Pagrindiniai veiksniai, turėję įtakos pelno mokesčio pajamoms:

- Avansinio pelno mokesčio gauta daugiau nei prognozuota. Per 2019 m. kovo, rugsėjo ir gruodžio mėnesius, suėjus pirmajam, trečiajam ir ketvirtajam avansinių pelno mokesčio įmokų mokėjimo terminui, gauta 423,2 mln. eurų pelno mokesčio, t.y. 13,2 mln. eurų (3,2 proc.) daugiau nei planuota. Birželio mėnesį, suėjus antrajam avansinių pelno mokesčio įmokų mokėjimo terminui bei metinio pelno mokesčio mokėjimo terminui, gauta 327,7 mln. eurų pelno mokesčio. Mėnesio prognozė viršyta 2,8 proc. (8,9 mln. eurų) dėl didesnių nei tikėtasi avansinio pelno mokesčio įmokų.

- Likusių 2019 m. mėnesių pajamos iš pelno mokesčio yra atsitiktinio pobūdžio, t. y. sumokėtas pelno mokestis po deklaracijos patikslinimo, išieškota / sumokėta mokestinė nepriemoka, mokesčių mokėtojų kontrolės veiksmų metu papildomai nustatytos / priskaičiuotos pelno mokesčio sumos, pelno mokestis, sumokėtas nuo išmokėtų dividendų bei užsienio apmokestinamiesiems vienetams išmokėtų pajamų.

KITI MOKESČIAI IR KITOS PAJAMOS

Kitų mokesčių, kitų pajamų, materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo, finansinio turto sumažėjimo ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo pajamų 2019 m. gauta **869,2 mln. eurų**.

Reikšmingiausiai viršyti šie pajamų planai:

- 3642 proc. (6,3 mln. eurų) palūkanos už indėlius (Jeremy programos palūkanos), depozitus, sąskaitų likučius ir vertybinius popierius;
- 340,2 proc. (36,2 mln. eurų) kitų neišvardytų pajamų (mokesčių mokėtojai nesulaukę deklaravimo termino sumoka VMI mokesčius);
- 234,8 proc. (4,3 mln. eurų) kitų gautinų pajamų;
- 84,0 proc. (6,0 mln. eurų) mokesčio už aplinkos teršimą (patikrinus apmokestinamųjų pakuotės atliekų perdirbėjus buvo anuliuoti jų išduoti dokumentai, patvirtinantys, kad buvo sutvarkytas atitinkamas atliekų kiekis ir įvykdytos užduotys dėl ko atleidžiama nuo mokesčio mokėjimo);
- 58,8 proc. (4,7 mln. eurų) Lietuvos banko pelno įmokų;

2019 METŲ PAJAMŲ NETEKIMAS DĖL MOKESČIŲ LENGVATŲ TAIKymo

Dėl 2019 m. galiojusių keturių pagrindinių mokesčių lengvatų biudžetai neteko apie 1497,5 mln. eurų pajamų, t.y. apie 186,4 mln. eurų arba 14,2 proc. daugiau nei 2018 metais ir 26,2 mln. eurų, arba 1,8 proc. daugiau nei prognozuota.

7 lentelė. Pajamų netekimas 2019 metais dėl mokesčių lengvatų taikymo, mln. eurų.

MOKESTIS	mln. eurų
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS iš viso:	228,0
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo taikomo vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms, kai šių prekių įsigijimo išlaidos visiškai ar iš dalies kompensuojamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo nustatyta tvarka; neįgalųjų techninės pagalbos priemonėms ir jų remontui; receptiniams nekompensuojamiems vaistams.	124,3
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti, į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti	37,5
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo buitiniams energijos vartotojams tiekiamoms malkoms ir medienos produktams, skirtiems kūrenti	1,9
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo keleivių vežimo nustatytais reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugoms, taip pat keleivių bagažo vežimo paslaugoms	30,8
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo apgyvendinimo paslaugoms	19,1
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams	8,5
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo taikomo laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius	5,9
AKCIZŲ MOKESTIS iš viso:	231,1
Dėl mažesnio akcizų tarifo žemės ūkio veikloje naudojamam žymėtam dyzelinui	82,9
Dėl akcizais apmokestinamų prekių, kai jos tiekiamos kaip atsargos laivams ir (arba) orlaiviams, vežantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais, atleidimo nuo akcizų	75,2
Dėl mažesnio akcizų tarifo šildymui skirtiems gazoliams	18,1
Dėl sumažinto akcizų tarifo vynui ir kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija (kitų fermentuotų gėrimų atveju - gauta tik fermentuojant) procentais yra ne didesnė kaip 8,5 procento	15,9
Dėl atleidimo nuo akcizų naftos dujų ir dujinių angliavandenilių, kai jie skirti buitiniams reikmėms	14,0
Dėl atleidimo nuo akcizų apdoroto tabako, jeigu jis sunaikinamas prižiūrint kompetentingai institucijai	6,2
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras verslo reikmėms	3,2

MOKESTIS	mln. eurų
Dėl elektros energijos, jeigu ji tiekama buitiniams vartotojams, atleidimo nuo akcizų	2,9
Dėl gamtinių dujų, skirtų naudoti kaip variklių degalai, atleidimo nuo akcizų	2,4*
Dėl elektros energijos, kai ji pagaminta naudojant atsinaujinančius energijos šaltinius, atleidimo nuo akcizų	2,4
Dėl gamtinių dujų, tiekiamų buitiniams vartotojams, atleidimo nuo akcizų	2,2
Dėl mažesnio akcizų tarifo elektros energijai, naudojamai verslo reikmėms	2,1
Dėl gamtinių dujų, naudojamų mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai, atleidimo nuo akcizų	2,1*
Dėl mažesnio akcizų tarifo akmens anglims, koksui ir lignitui, naudojamiems verslo reikmėms	0,7
Dėl sumažinto akcizų tarifo tarpiniams produktams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija procentais yra ne didesnė kaip 15 procentų	0,6
Dėl lengvatos biodegalams	0,2
PELNO MOKESTIS iš viso:	226,1
Dėl apmokestinamojo pelno sumažinimo dėl investicijų	83,5
Dėl 5 proc. pelno mokesčio tarifo vienetams, kurių vidutinis darbuotojų skaičius neviršija 10 ir pajamos neviršija 300 tūkst. eurų	40,1
Dėl pelno mokesčio lengvatos dividendams, neapmokestinamiems pagal Pelną mokesčio įstatymo 35 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas	29,1
Dėl atskaitomos suteiktos paramos ir labdaros sumos	17,8
Dėl pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo turto vertės padidėjimo pardavus akcijas (jei ne trumpiau kaip 2 metus turėta daugiau kaip 10 procentų balsus suteikiančių akcijų)	12
Dėl pelno mokesčio lengvatos filmo ar jo dalies gamybai	8,5
Dėl pelno nesiekiančių vienetų, kurių mokestinio laikotarpio pajamos iš ūkinės komercinės veiklos neviršija 300 tūkst. eurų, apmokestinamojo pelno dalies, atitinkančios 7 250 eurų sumą, apmokestinimo taikant 0 procentų mokesčio tarifą, o likusios apmokestinamojo pelno dalies – taikant 15 procentų mokesčio tarifą. Taip pat dėl pelno nesiekiančių vienetų ūkinės komercinės veiklos pajamoms nepriskiriamų pajamų, kurios tiesiogiai skiriamos tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti	6,9
Dėl laisvosios ekonominės zonos įmonių apmokestinamojo pelno sumai taikomų lengvatų	6,8
Dėl Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnio nuostatas atitinkančių neapmokestinamų draudimo įmonių gautų gyvybės draudimo įmokų	6,7
Dėl tris kartus atskaitomų sąnaudų, patirtų atliekant mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą	3,1
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų sveikatos priežiūros įstaigų pajamų už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų	3,1
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų tiesioginių ir kitų kompensacinių išmokų pajamų lygiui palaikyti, kurias gauna žemės ūkio veiklą vykdančios įmonės	2,1
Dėl 5 proc. tarifo apmokestinamajam pelnui, gautam iš pagal autorių teisę saugomos kompiuterio programos ar patentabilumo kriterijus atitinkančio išradimo naudojimo, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn	1,7
Dėl pelno mokesčio sumažinimo, kai dirba riboto darbų asmenys	1,5
Dėl 0 proc. pelno mokesčio tarifo pirmuoju mokestiniu laikotarpiu vienetams, kurių vidutinis darbuotojų skaičius neviršija 10 ir pajamos neviršija 300 tūkst. eurų	1,2
Dėl vienetų, kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 proc. pajamų (išskyrus kooperatines bendroves), apmokestinamajam pelnui 2018 m. taikyto 10 proc. tarifo bei kooperatinių bendrovių, kurių per mokestinį laikotarpį daugiau kaip 50	1,1

MOKESTIS	mln. eurų
procentų pajamų sudaro pajamos iš žemės ūkio veiklos, apmokestinamajam pelnui taikomo 5 procentų mokesčio tarifo	
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų kolektyvinio investavimo subjektų, rizikos ir privataus kapitalo subjektų pajamų bei pajamų, gautų iš kolektyvinio investavimo subjektų (įskaitant dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną)	0,9
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS iš viso**:	812,3
Dėl metinio neapmokestinamųjų pajamų dydžio taikymo	610*
Dėl neapmokestinamų dovanų	64,6
Dėl GPM kredito individualios veiklos pajamoms	36
Dėl GPM grąžinimų pagal gyventojų deklaruotas išlaidas pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnį	32,1
Dėl neapmokestinamų pajamų (įskaitant išmokas pajamų lygiui palaikyti) iš žemės ūkio veiklos	21
Dėl neapmokestinamų gyvybės draudimo išmokų ir grąžinamų įmokų, atitinkančių tam tikras sąlygas (išmokos pagal ilgalaikės draudimo sutartis, taip pat sutartis, kai naudos gavėjas yra beveik pensinio amžiaus ar neįgalus) bei neapmokestinamų išmokų iš pensijų fondų ir sumos, išmokamos išstojus iš pensijų fondo, atitinkančios tam tikras sąlygas; neapmokestinamų pensijų anuitetų	17*
Dėl neapmokestinamųjų darbuotojo naudai darbdavio mokamų draudimo įmokų už papildomą (savanorišką) sveikatos draudimą bei gyvybės draudimo įmokų ir pensijų įmokų	7*
Dėl 5 proc. tarifo ne individualios veiklos pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip nuosavybės perleidus atliekas	6*
Dėl neapmokestinamų jūrinių už darbo laivo, įregistruoto EEE jūrų laivų registre, reiso metu gautų pajamų	6*
Dėl neapmokestinamų pajamų už Europos ekonominėje erdvėje parduotą turtą ir būstą	4,2
Dėl verslo liudijimų lengvatų	3
Dėl neapmokestinamų palūkanų už vertybinius popierius, indėlius, pavėluotą atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją	2,7
Dėl neapmokestinamų loterijų laimėjimų iš Europos ekonominės erdvės valstybių	1,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų, gautų teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą	0,7
Dėl neapmokestinamų pajamų iš finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės ar išvestinių finansinių priemonių realizavimo	0,3
Dėl neapmokestinamų pajamų už gyventojų surinktas miško gėrybes	0,3
Dėl neapmokestinamų pajamų iš kooperatinės bendrovės pelno	0,15

Šaltinis – Finansų ministerija.

*prognozuojami duomenys.

**GPM yra skirtomas į valstybės ir savivaldybių biudžetus.

IV SKYRIUS

VALSTYBĖS BIUDŽETO IŠLAIDŲ PLANO VYKDYMAS

INFORMACIJA APIE VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ PLANĄ IR JO PATIKSLINIMĄ

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu 2019 metais buvo patvirtinta **11 705,9 mln. eurų** asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti. Iš viso 2019 metais valstybės biudžeto asignavimai išlaidoms ir turtui įsigyti su leistiniais patikslinimais, kai viršijama įstatymu patvirtinta suma, sudarė **12 095,1 mln. eurų** (asignavimų planas padidintas **389,2 mln. eurų** (detali informacija pateikta aiškinamojo rašto **4 priede**)).

Asignavimų valdytojai, vadovaudamiesi Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio nuostatomis, 2018 metais nepanaudotą valstybės biudžeto pajamų dalį, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime, įmokėtas, bet nepanaudotas biudžetinių įstaigų pajamas, perkėlė į 2019 metus. Einamųjų metų viršplanines biudžetinių įstaigų pajamų įmokas į biudžetą, skirtas programoms finansuoti, asignavimų valdytojai taip pat naudojo viršydami įstatymu patvirtintas bendras asignavimų sumas. Dėl šių priežasčių bendras asignavimų planas su leistiniais patikslinimais, kai viršijama įstatymu patvirtinta suma, padidintas 164,8 mln. eurų.

Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 5 punktu suteikta teise, Vyriausybė skyrė asignavimų valdytojams 200,6 mln. eurų valstybės vardu pasiskolintų lėšų, kurios buvo naudojamos viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas. Iš jų Krašto apsaugos ministerijai – 25,5 mln. eurų įsipareigojimams, susijusiems su naryste NATO¹², Finansų ministerijai – 114,0 mln. eurų nenumatytoms įmokoms į Europos Sąjungos biudžetą sumokėti¹³ ir 0,55 mln. eurų atstovauti valstybei užsienio ginčų sprendimo institucijose¹⁴, Energetikos ministerijai – 3,9 mln. eurų už teisines paslaugas¹⁵, 2,54 mln. eurų – Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai numatomų vykdyti privalomųjų referendumų dėl LR Konstitucijos 12 ir 55 straipsnių pakeitimo organizavimo ir vykdymo išlaidoms padengti¹⁶, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai skirta 0,2 mln. eurų visuomenės informavimo apie privalomuoju referendumu dėl LR Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo teikiamo spresti klausimo svarbą Valstybės ir Tautos gyvenimui išlaidoms apmokėti¹⁷, 53,2 mln. eurų skirta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai išmokai vaikui ir pensijų įmokai¹⁸, Susisiekimo ministerijai – 0,03 mln. eurų atstovavimo išlaidoms¹⁹ ir Teisingumo ministerijai – 0,5 mln. eurų atstovavimo išlaidoms²⁰ ir 0,2 mln. eurų teismų sprendimams vykdyti²¹.

Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 5 ir 12 dalimi suteikta teise, Krašto apsaugos ministerija 2018 metų lėšų likučiu 4,96 mln. eurų, esančiu tarptautinių operacijų karinio vieneto, dislokuoto užsienio valstybėje, sąskaitose užsienio kredito įstaigose ar pas atsakingus asmenis ir Užsienio reikalų ministerija 2018 metų lėšų likučiu 2,95 mln. eurų, esančiu Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų, atstovybių prie tarptautinių organizacijų, specialiųjų misijų sąskaitose užsienio kredito įstaigose ar pas atskaitingus

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 1074 „Dėl lėšų skyrimo“.

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas Nr. 843 „Dėl lėšų skyrimo“.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gegužės 15 d. nutarimas Nr. 489 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 13 d. nutarimo Nr. 698 „Dėl įgaliojimų suteikimo atstovauti Lietuvos Respublikos vyriausybei (valstybei) užsienio ginčų sprendimo institucijose““.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 1074 „Dėl lėšų skyrimo“.

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimas Nr. 370 „Dėl lėšų skyrimo“.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 13 d. nutarimas Nr. 129 „Dėl lėšų skyrimo“.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 1074 „Dėl lėšų skyrimo“.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 1075 „Dėl lėšų skyrimo“.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. kovo 13 d. nutarimas Nr. 239 „Dėl lėšų skyrimo“.

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. lapkričio 27 d. nutarimas Nr. 1163 „Dėl lėšų skyrimo“.

asmenis, padidino programų sąmatas ir naudojo šias lėšas viršydamos Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 13 dalimi suteikta teise Žemės ūkio ministerija Europos Sąjungos lėšas 15,7 mln. eurų naudojo kaip viršplanines įmokas viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi suteikta teise Finansų ministerija savivaldybių grąžintas (nepanaudotas) valstybės biudžeto dotacijas 0,17 mln. eurų panaudojo tai pačiai paskirčiai – valstybės biudžeto dotacijoms savivaldybėms pagal 2014–2020 metų veiksmų programą įgyvendinamų projektų nuosavų lėšų indėliui ar jo daliai finansuoti.

8 lentelė. 2019 metų valstybės biudžeto asignavimų planai ir panaudoti asignavimai, mln. eurų

Asignavimai	Asignavimų planas		Perduoti asignavimai 2019 m. (įskaitant grąžintus iki sausio 10 d.)	2019 m. Panaudoti asignavimai	Nepanaudotų asignavimų likutis		2018 m. panaudoti asignavimai
	Patvirtintas	Su leistiniais patikslinimais			Palyginti su planu	Palyginti su patikslintu planu	
Iš viso:	11 705,9	12 095,1	11 329,8	11 320,4	385,5	774,7	8 872,6
iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos programos	2 242,7	2 258,4	1 862,3	1 862,3	380,4	396,1	1 560,9

Šaltinis – Finansų ministerija

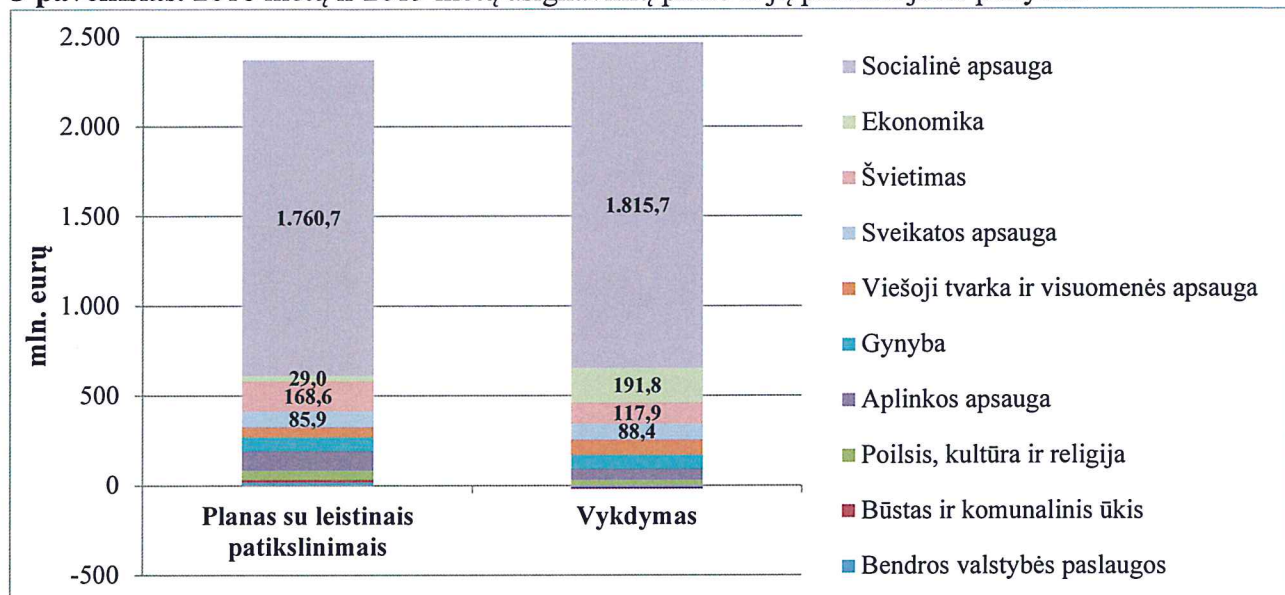
Faktiškai asignavimų valdytojų ir jų pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatoms vykdyti iki 2019 m. gruodžio 31 d. iš valstybės išdo sąskaitos į asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų biudžetines sąskaitas banke arba tiesiogiai sumokėti paslaugų teikėjams, rangovams už jų tiekiamas prekes, teikiamas paslaugas ir atliktus darbus pervesta **11 329,8 mln. eurų**, iš jų iki kitų metų sausio 10 dienos asignavimų valdytojai grąžino į valstybės biudžetą 10,1 mln. eurų pagal mokėjimų paraiškas gautų, bet nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų ir 1,0 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų. Taip pat per 2019 metus asignavimų valdytojai grąžino ankstesniais metais išmokėtų 15,9 mln. eurų valstybės biudžeto asignavimų ir 20,5 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

INFORMACIJA APIE VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ POKYČIUS, PLANO VYKDYMĄ IR STRUKTŪRĄ

Valstybės biudžeto išlaidos 2019 metais buvo 2 447,8 mln. eurų didesnės negu 2018 metais. Vertinant esminius 2019 metų Lietuvos biudžeto išlaidų pasikeitimus galima išskirti tris pagrindines sritis, kurioms buvo skirtas ypatingas dėmesys ir papildomos lėšos. 2019 m. biudžetas buvo orientuotas į jautrių visuomenės problemų sprendimą – socialinės apsaugos sričiai palyginti su praėjusiais metais (įskaitant plano patikslinimus metų eigoje) buvo numatyta skirti papildomus 1 760,7 mln. eurų. Didžioji šių lėšų dalis buvo skirta valstybinio socialinio draudimo bendrosios pensijos daliai finansuoti, taip pat buvo skirta lėšų išmokai vaikui, šalpos pensijos koeficientui padidinti, šalpos pensijų ir tikslinių kompensacijų bazėms padidinti, mažų pensijų priemokoms, tikslinių kompensacijų įstatymo nuostatomis įgyvendinti, socialinėms įmonėms remti, paramai būstui įsigyti ir kitoms reikmėms. Biudžeto vykdymo duomenys atskleidžia, kad palyginti su 2018 metais atsižvelgiant į šiuos planus socialinės apsaugos sričiai buvo panaudota 1 815,7 mln. eurų daugiau, o visa skirta asignavimų suma sudarė 3 148,9 mln. eurų. Kitai visuomenei svarbiai sričiai – sveikatos apsaugai, palyginti su praėjusiais metais buvo numatyta skirti 85,9 mln. eurų daugiau. Šių lėšų buvo numatyta skirti įmokoms už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis, taip pat skirta lėšų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių ugdymo įstaigose ir gydytojų rezidentų darbo užmokesčiui padidinti bei kitoms programoms finansuoti. Įvertinus 2019 metų faktiškai skirtas

lėšas, asignavimų šiems tikslams panaudota 88,4 mln. eurų daugiau, nei 2018 metais, o bendra 2019 m. asignavimų suma sudarė 787,7 mln. eurų.

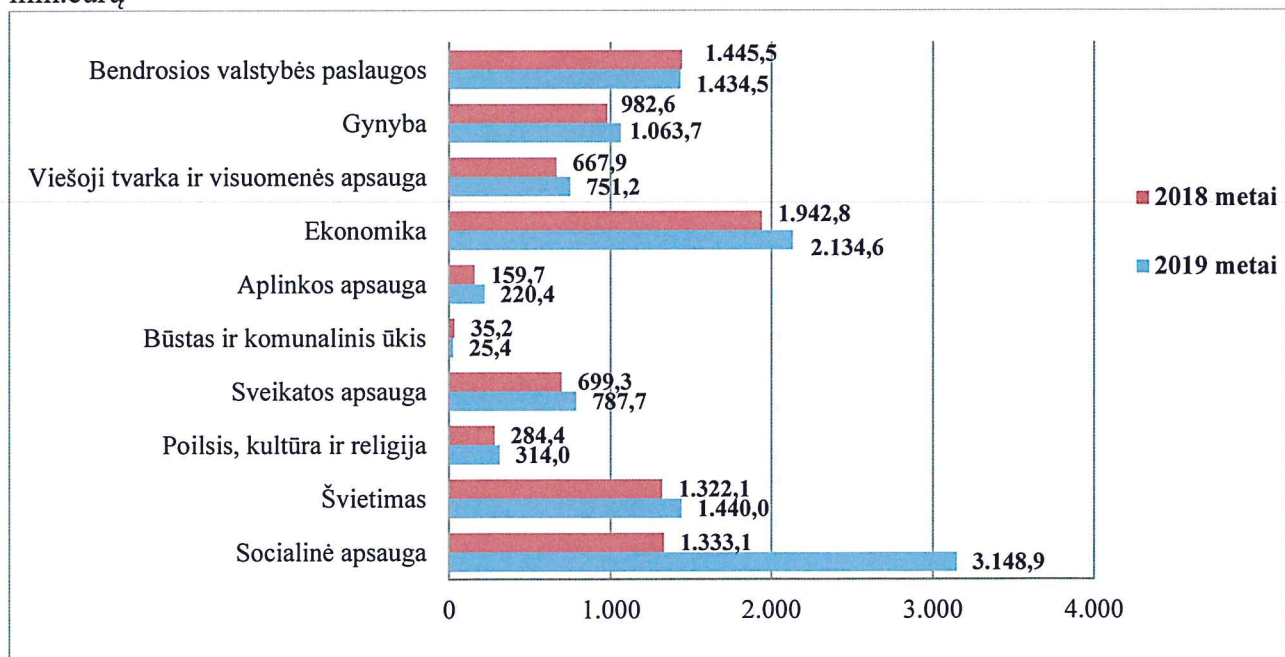
3 paveikslas. 2018 metų ir 2019 metų asignavimų plano ir jų panaudojimo pokyčiai

Šaltinis – Finansų ministerija

2019 metais prioritetas buvo skirtas švietimui – šiai sričiai buvo suplanuota skirti 168,6 mln. eurų daugiau, nei buvo planuota 2018 m. Didžioji dalis šių lėšų buvo numatyta etatiniam mokytojų darbo apmokėjimui, taip pat skirta lėšų perėjimui prie naujo finansavimo modelio, pirmakursių studijoms finansuoti, dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų atlyginimams padidinti. Švietimo srities programoms 2019 m. įgyvendinti atitinkamai buvo panaudota 117,9 mln. eurų daugiau, nei 2018 metais, o bendra 2019 m. panaudotų asignavimų suma pasiekė 1 440,0 mln. eurų.

4 paveikslas. 2018 metų ir 2019 metų biudžeto panaudoti asignavimai pagal valstybės funkcijas, mln.eurų

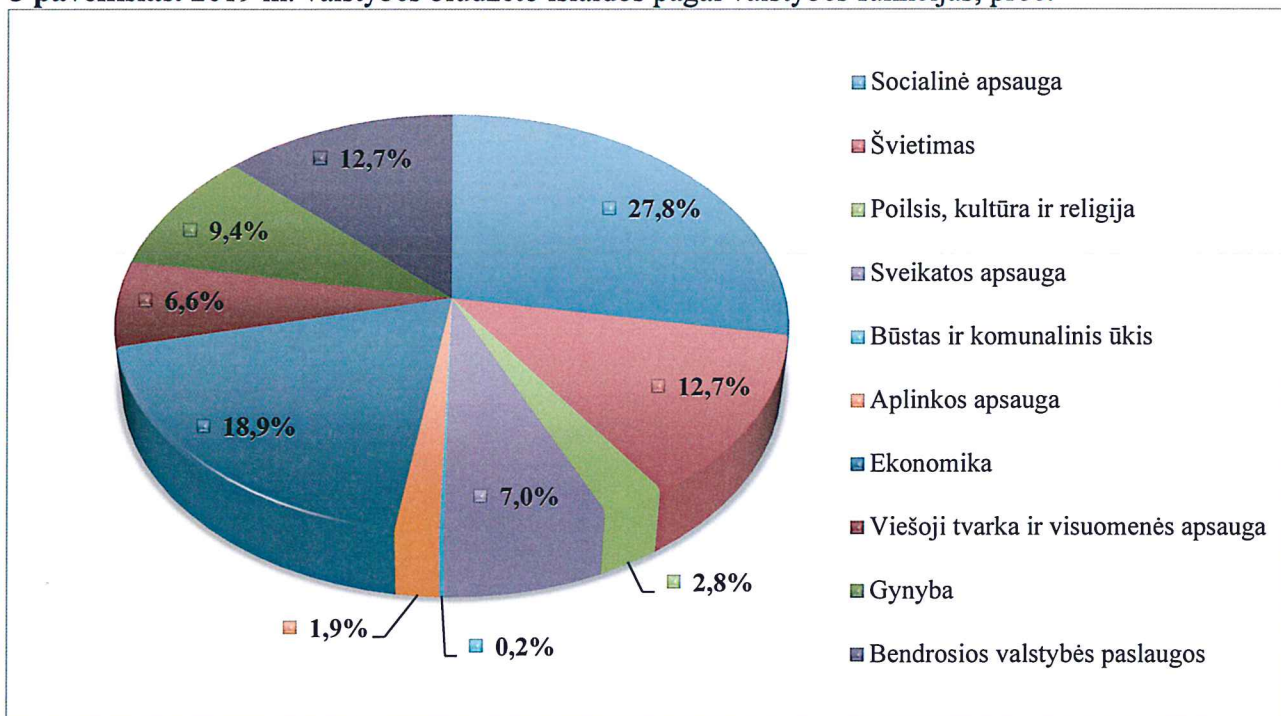

Šaltinis – Finansų ministerija

Pastebėtina, kad ženkliai išaugo ekonomikos srityje panaudoti asignavimai. Buvo numatyta, kad išlaidos ekonomikai padidės 29,0 mln. eurų, tačiau faktiškai jos paaugo net 191,8 mln. eurų. Toks augimas paaiškinamas 2019 m. palyginti su 2018 m. spartesniu ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis įgyvendinamų projektų vykdymu. Palyginus faktiškai patirtas 2018 ir 2019 metų valstybės biudžeto išlaidas matyti, kad išlaidos taip pat padidėjo viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai (83,3 mln. eurų), gynybai (81,1 mln. eurų), aplinkosaugai (60,7 mln. eurų), poilsiui, kultūrai ir religijai (29,6 mln. eurų), sumažėjo - bendrosioms valstybės paslaugoms (11,0 mln. eurų) bei būstui ir komunaliniui ūkiui (9,8 mln. eurų).

2019 metais didžiausia valstybės biudžeto išlaidų dalis teko socialinei apsaugai – 27,8 proc. ekonomikai skirta 18,9 proc., bendrosioms valstybės paslaugoms – 12,7 proc., švietimui – 12,7 proc., gynybai – 9,4 proc., sveikatos apsaugai – 7,0 proc., viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai – 6,6 proc., poilsiui, kultūrai ir religijai – 2,8 proc., aplinkos apsaugai – 1,9 proc. ir būstui ir komunaliniam ūkiui – 0,2 proc. valstybės biudžeto lėšų.

5 paveikslas. 2019 m. valstybės biudžeto išlaidos pagal valstybės funkcijas, proc.

Šaltinis – Finansų ministerija

Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidų dalyje 30,3 proc. sudaro skolos valstybės vardu valdymo išlaidos, jos sudaro 3,8 proc. visų valstybės biudžeto išlaidų. Skolos valstybės vardu valdymo programai įgyvendinti 2019 metams buvo numatyta 451,7 mln. eurų asignavimų, planą patikslinus²² – 448,9 mln. eurų. Šios programos tikslas – užtikrinti Vyriausybės skolinimosi valstybės vardu poreikio finansavimą ir valstybės skolos valdymą. Šiems tikslams per metus išleista 434,8 mln. eurų. Iš jų 426,1 mln. eurų sudaro rezidentams ir nerezidentams sumokėtos palūkanos už Vyriausybės vertybinius popierius, paskolas ir kitus įsipareigojimus. Palyginti su 2018 metais, skolos valstybės vardu valdymo išlaidos sumažėjo 92,5 mln. eurų.

ES nuosavi ištekliai ir narystės mokesčiai bei įnašai ES ir tarptautinėms finansų organizacijoms sudaro 33,7 proc. bendrų valstybės paslaugų išlaidų, šioms reikmėms išleista 483,9 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Palyginti su 2018 metais, įmokų į ES biudžetą pervesta 72,1 mln.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 16 d. nutarimas Nr. 1046 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 134 „Dėl 2019 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“ pakeitimo“.

eurų daugiau. Taip pat 2019 metais Finansų ministerija įmokėjo penktąją 65,4 mln. eurų Lietuvos Respublikos dalį į Europos stabilumo mechanizmo kapitalą.

9 lentelėje pateikiamos valstybės biudžeto išlaidos pagal ekonominę klasifikaciją, kuri leidžia atskleisti panaudotų lėšų paskirtį.

Specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams, suplanuotos Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 priede (planas – 879,8 mln. eurų, patikslintas planas – 1 105,0 mln. eurų), valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, Valstybės investicijų 2019–2021 metų programoje numatytoms kapitalo investicijoms finansuoti ir kitiems tikslams planuotos toms valstybinėms institucijoms ir įstaigoms, kurios per atitinkamos valdymo srities valstybės politiką įgyvendina atitinkamas funkcijas, pavyzdžiui, specialios tikslinės dotacijos savivaldybių mokykloms yra priskiriamos prie švietimo funkcijos, socialinės išmokos – prie socialinės apsaugos funkcijos, todėl asignavimai planuoti atitinkamai Švietimo, mokslo ir sporto bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoms. 2019 metais savivaldybių biudžetams perduota 1084,1 mln. eurų specialių tikslinių dotacijų. Pažymėtina, kad iš jų, Vyriausybė ir institucijos, vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio suteiktomis teisėmis, skyrė savivaldybėms papildomai 196,0 mln. eurų valstybės biudžeto asignavimų. Aplinkos ministerija pervedė 1,6 mln. eurų Aplinkos apsaugos rėmimo programos viršplaninėje sąmatoje numatytoms priemonėms apmokėti, Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos viršplaninėje sąmatoje numatytoms priemonėms apmokėti, atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros plėtrai, privačių namų prijungimui prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtrai ir kraujasiurblių upinių mašalų populiacijos pokyčių stebėjimui ir populiacijos reguliavimo programos viršplaninėje sąmatoje numatytoms priemonėms apmokėti. Finansų ministerija pervedė savivaldybėms 11,7 mln. eurų išlaidoms susijusioms su piliečių nuosavybės teisėmis į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius atkurti ir kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti. Lėšų pervesta pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą įgyvendinamų Europos socialinio fondo projektų nuosavam indėliui užtikrinti, taip pat pagal valstybės investicijų 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą įgyvendinamų infrastruktūros projektų nuosavam indėliui užtikrinti ir valstybės rezervo lėšų. Kultūros ministerija pervedė 10,1 mln. eurų Kauno miesto savivaldybei „Europos kultūros sostinė 2022“ programai finansuoti ir ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pervedė 0,2 mln. eurų politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą veiksmų planui įgyvendinti. Susisiekimo ministerija skyrė 142,3 mln. eurų VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ siaurojo geležinkelio, kultūros paveldo objekto, priežiūrai užtikrinti, taip pat vietinės reikšmės keliams tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti bei ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti. Sveikatos apsaugos ministerija išmokėjo 4,2 mln. eurų ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skyrė 16,5 mln. eurų išlaidoms, susijusioms su mokytojais, dirbančiais pagal neformaliojo vaikų švietimo programas darbo apmokėjimu taip pat lėšos, skirtos tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių pareigybėms, išlaikyti ir ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti. Ekonomikos ir inovacijų ministerija pervedė 1,8 mln. eurų lėšų infrastruktūros, skirtos investicijoms pritraukti, plėtrai savivaldybėse. Ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti Žemės ūkio ministerija išmokėjo 2,8 mln. eurų, o Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės – 4,8 mln. eurų.

Iš visų valstybės biudžeto 2019 metais padarytų išlaidų 1 857,7 mln. eurų, arba 16,4 proc., sudaro darbo užmokestis ir socialinio draudimo įmokos, iš jų tik darbo užmokesčio išmokėta 1 822,6 mln. eurų. Palyginti su 2018 metais, darbo užmokesčio išmokėta 544,6 mln. eurų daugiau.

9 lentelė. 2019 metų valstybės biudžeto išlaidos pagal ekonominę klasifikaciją, mln. eurų

Išlaidų ekonominė klasifikacija	Patikslintas asignavimų planas	2019 m. panaudoti asignavimai	Nepanaudoti asignavimai (skirtumas)	2018 m. panaudoti asignavimai	Palyginimas su praėjusiais metais (- sumažėjo; + padidėjo)
Darbo užmokestis ir socialinis draudimas	1 872,6	1 857,7	14,9	1 673,7	184,0
Prekių ir paslaugų naudojimas	810,5	759,3	51,2	736,1	23,2
Turto išlaidos	435,9	426,1	9,8	521,6	-95,5
Subsidijos	169,5	154,9	14,6	141,3	13,6
Dotacijos	2 982,4	2 917,7	64,7	1 107,6	1 810,1
Įmokos į ES biudžetą	499,0	483,9	15,1	411,7	72,2
Socialinės išmokos (pašalpos)	1 689,7	1 678,0	11,7	1 422,4	255,6
Kitos išlaidos	360,3	243,7	116,6	415,6	-171,9
Pervedamos ES, kitos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos	2 314,0	1 916,1	397,9	1 624,4	291,7
Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos	895,1	816,9	78,2	742,9	74,0
Finansinio turto įsigijimo išlaidos (perskolinimas)	66,1	66,1	0,0	75,3	-9,2
Išlaidos dėl finansinių įsipareigojimų vykdymo (paskolų grąžinimas)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Iš viso:	12 095,1	11 320,4	774,7	8 872,6	2 447,8

Šaltinis – Finansų ministerija

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu nustatyta maksimali asignavimų darbo užmokesčiui suma sudarė 1 837,0 mln. eurų arba planuota išmokėti darbo užmokesčio 544,4 mln. eurų daugiau nei 2018 metais. Valstybinėms aukštosioms mokykloms, asignavimai išlaidoms skiriami neišskiriant iš jų darbo užmokesčio, tačiau programų išlaidų sąmatose darbo užmokestis planuojamas ir pateikiamas vykdymas. Švietimo funkcijoje valstybinių aukštųjų mokyklų darbo užmokesčio vykdymas iš bendros darbo užmokesčio sumos sudaro 400,8 mln. eurų.

2019 metų valstybės biudžeto išlaidų vykdymo ataskaitoje pagal ekonominę klasifikaciją išlaidų suma dėl valiutos kurso pasikeitimo straipsnyje „2.8.1.1.1.3 Neigiama valiutos kurso įtaka“ yra su minuso ženklu, nes Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos, atstovybės prie tarptautinių organizacijų ir specialiosios misijos kiekvieno mėnesio paskutinę dieną pinigų likučius užsienio valiuta perkainoja pagal tą dieną galiojantį euro ir užsienio valiutos kursą.

Finansų ministerijos asignavimuose 2019 metais iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų buvo numatyta 1,4 mln. eurų. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu²³ patvirtintomis Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklėmis, 2019 metais Vyriausybė priėmė 7 nutarimus, kuriais asignavimų valdytojams ir savivaldybėms, nurodydama konkrečią skiriamų lėšų paskirtį, paskyrė 1,4 mln. eurų Vyriausybės rezervo lėšų. Didžioji dalis rezervo lėšų skirta Teisingumo ministerijai (0,1 mln. eurų) Lietuvos valstybės priteistai turtinei ir neturtinei žalai, palūkanoms nuo priteistų sumų sumokėti bei advokatų, teikusių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamojoje byloje Nr.1-24-655/2018, patirtoms išlaidoms padengti, taip pat Užsienio reikalų ministerijai (0,2 mln. eurų) humanitarinei pagalbai Venesuelos žmonėms bei Albanijos Respublikos Vyriausybei dėl 2019 m. lapkričio 26 d. įvykusio žemės drebėjimo.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 2 d. nutarimas Nr. 277 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

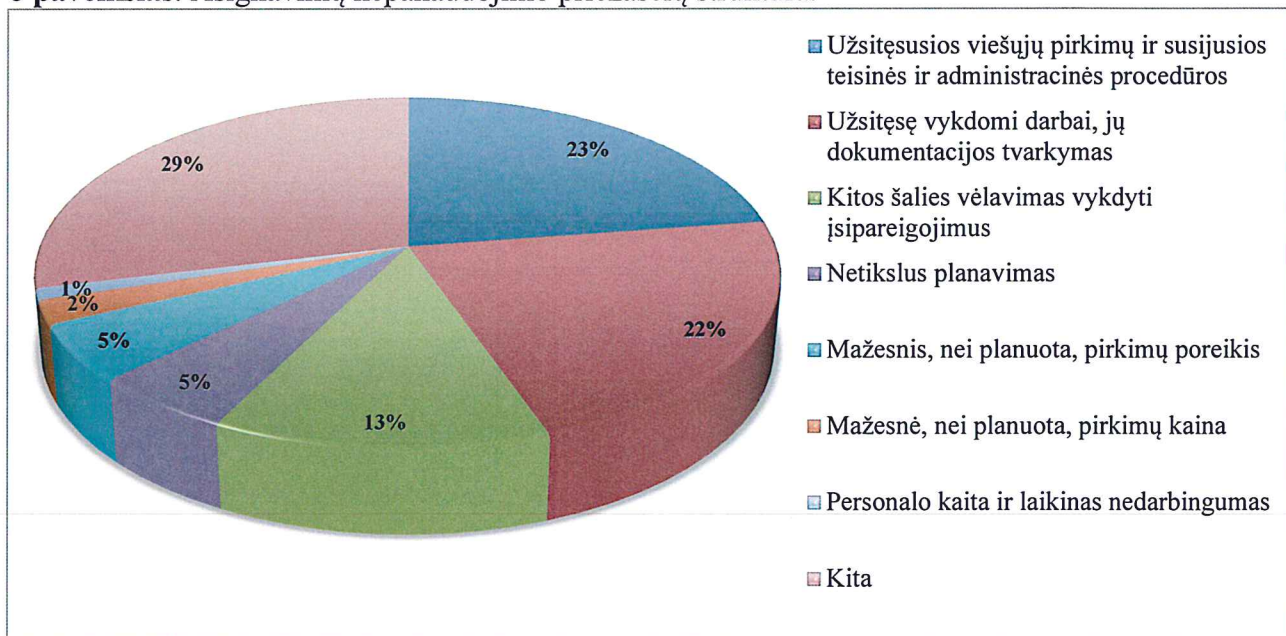
VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ NEPANAUDOJIMO PRIEŽASTYS

2019 metais panaudotų valstybės biudžeto asignavimų suma sudarė **11 320,4 mln. eurų**, o tai yra 385,5 mln. eurų mažiau, nei Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinta asignavimų. Nepanaudoti asignavimai, palyginus išlaidas su planu su leistinais patikslinimais, sudaro 774,7 mln. eurų, iš jų: 396,1 mln. eurų – nepanaudota programų asignavimų dalis, finansuojama iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, 12,2 mln. eurų – nepanaudotos bendrojo finansavimo lėšos, 264,1 mln. eurų – nepanaudoti asignavimai programoms, kurios finansuojamos iš įmokėtų biudžetinių įstaigų pajamų ir pajamų iš mokesčių dalies ir kitų tikslinių lėšų, 96,0 mln. eurų – nepanaudoti asignavimai programoms, kurių finansavimo šaltinis valstybės biudžeto lėšos ir 6,3 mln. eurų – dotacijų.

Apibendrinta informacija apie asignavimų valdytojų paaiškinimus dėl nepanaudotų ir (arba) sutaupyto valstybės biudžeto lėšų pateikiama 6 paveiksle, o datali informacija - aiškinamojo rašto **3 priede**. Šiame priede informacija apie asignavimų nepanaudojimo priežastis pateikiama, kai asignavimų valdytojo pagal atitinkamą programą panaudoti asignavimai, palyginti su planu, su leistinais patikslinimais, sudaro 90 ar mažiau procentų ir kai asignavimų valdytojo pagal atitinkamą programą nepanaudoti asignavimai siekia 1 mln. eurų ar daugiau.

Visų nepanaudotų asignavimų suma 2019 m. sudarė 774,7 mln. eurų, iš jų – 378,6 mln. eurų biudžeto lėšos ir 396,1 mln. eurų – ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos. Didžiausia dalis asignavimų - virš 175 mln. eurų arba 23 proc. visų nepanaudotų asignavimų, liko nepanaudota dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų ir susijusių teisinių, administracinių procedūrų, vėluojančio sutarčių pasirašymo, neįvykusių viešųjų pirkimų, arba paskelbus viešąjį pirkimą negavus pasiūlymų.

6 paveikslas. Asignavimų nepanaudojimo priežasčių struktūra.

Šaltinis – Finansų ministerija

Pažymėtina, kad ši priežastis nurodoma kaip pagrindinė ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos asignavimų plano nevykdymo priežastis. Kitos dvi dažniausiai nurodomos priežastys – kitos šalies vėlavimas ir užsitęsę ar projekto pradžioje neįsibėgėję darbai sąlygoja dar apie 270 mln. eurų arba 35 proc. visų nepanaudotų asignavimų, ir, tikėtina, šie vėlavimai nemaža dalimi yra nulemti prieš tai užsitęsusių viešųjų pirkimų ir susijusių procedūrų. Apie 5 proc., arba apie 40 mln. eurų nepanaudota buvo mažesnio, nei planuota, pirkimų poreikio, taip pat netikslaus planavimo, dar apie 2 proc., arba apie 17 mln. eurų - dėl mažesnės, nei planuota, pirkimų kainos.

INFORMACIJA APIE VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ EKONOMIJĄ IR JOS PANAUDOJIMĄ

Asignavimų valdytojai, vadovaudamiesi Biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 60 punktu, gali ne anksčiau kaip likus 7 darbo dienoms iki biudžetinių metų pabaigos skirti lėšų įsiskolinimams padengti iš bendros patvirtintų asignavimų išlaidoms ekonomijos (išskyrus ES finansinę paramą ir kitą gaunamą tarptautinę finansinę paramą), nekeisdami patvirtintų programų sąmatų, neatsižvelgdami į asignavimų paskirstymą pagal funkcijas ir programas. Pagal asignavimų valdytojų pateiktus duomenis, Užsienio reikalų, Krašto apsaugos, ir Žemės ūkio ministerijos pasiektą ekonomiją skyrė kitoms programoms finansuoti.

Užsienio reikalų ministerijai vykdant programas 2,0 mln. eurų ekonomija susidarė užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų, mažesnio, nei planuota pirkimų poreikio, darbuotojų kaitos ir laikino nedarbingumo, sutaupytų išlaidų komandiruotėms, nepanaudotų lėšų, skirtų tiksliniams projektams įgyvendinti ir kitų priežasčių. Sutaupytos lėšos skirtos narystės mokesčiui į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją bei narystės mokesčiams į kitas tarptautines organizacijas sumokėti.

Krašto apsaugos ministerijai vykdant programas 0,53 mln. eurų ekonomija susidarė dėl mažesnių, nei planuota, faktinių prekių ir paslaugų įsigijimo kainų, dėl laisvų pareigybių ir karių sergamumo, dėl neįvykusių planinių komandiruočių, dėl neįvykusių planuotų mokymų ir dėl kitų priežasčių. Šios lėšos panaudotos kitų programų vykdymui užtikrinti.

Žemės ūkio ministerijai vykdant programas 0,1 mln. eurų ekonomija susidarė dėl reorganizacijos, įvykusios Valstybinėje gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyboje. Asignavimų ekonomija panaudota Žuvininkystės tarnybos veiklai vykdyti.

EUROPOS SĄJUNGOS IR KITOS TARPTAUTINĖS FINANSINĖS PARAMOS LĖŠOMIS FINANSUOJAMŲ PROGRAMŲ VYKDYMAS

Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinus asignavimų paskirstymą pagal programas, planuota **2 242,7 mln. eurų** įgyvendinamų programų išlaidų apmokėti iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

10 lentelė. 2019 metų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšomis vykdomų programų išlaidos, mln. eurų

Programos finansuojamos	2019 m. asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas	Panaudoti asignavimai	Nepanaudoti asignavimai
Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis	2 242,7	2 258,4	1 862,3	396,1
Valstybės biudžeto bendrojo finansavimo lėšomis	111,8	108	95,8	12,2
Iš viso:	2 354,5	2 366,4	1 958,1	408,3

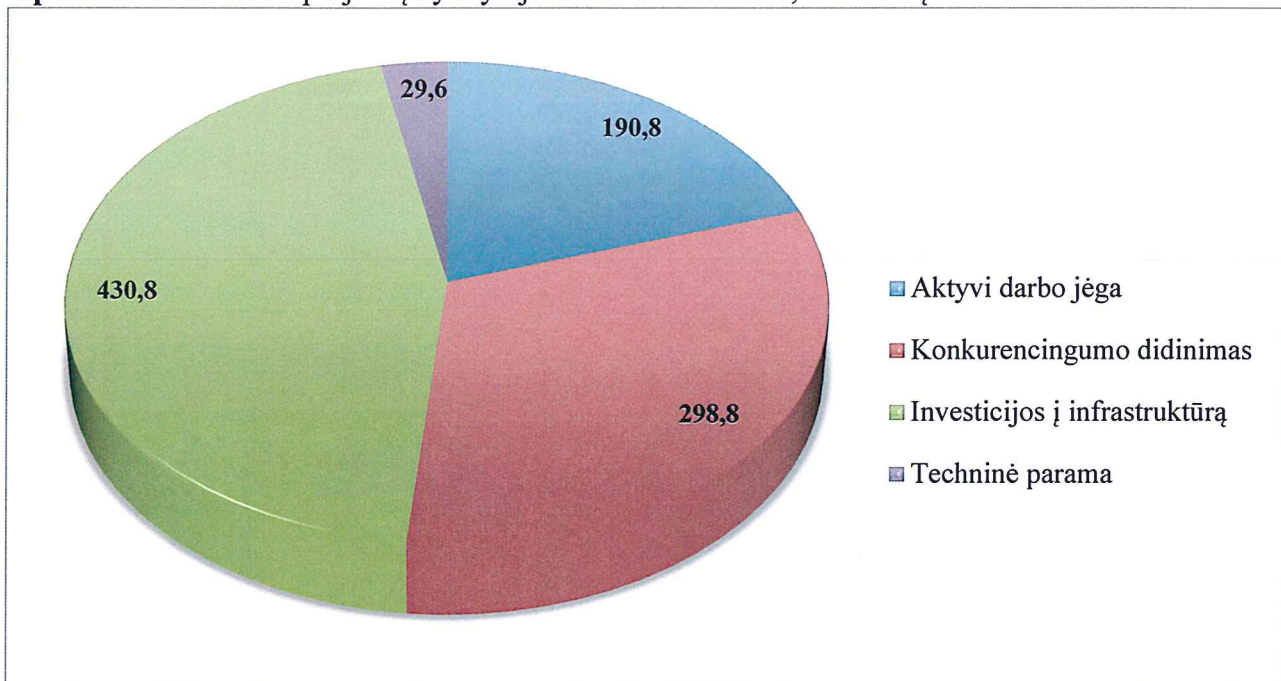
Šaltinis – Finansų ministerija

Pagal asignavimų valdytojų pateiktus su Finansų ministerija suderintus prašymus, bendroms ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšomis įgyvendinamoms programoms (priemonėms), projektams ir subsidijų schemoms skirti asignavimai Vyriausybės nutarimais buvo tikslinami perskirstant juos tarp asignavimų valdytojų, jų programų, investavimo sričių, valstybės funkcijų ir ekonominės klasifikacijos straipsnių. Asignavimų planas su leistinais patikslinimais viršijant įstatymu patvirtintas sumas buvo **2 258,4 mln. eurų**. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų asignavimų panaudota **1 862,3 mln. eurų (82,5 proc.)**, nepanaudoti asignavimai sudarė **396,1 mln. eurų**.

Iki 2019 m. gruodžio 31 d. pasirašyta projektų sutarčių už 5 229 mln. eurų (78 proc. ES fondų lėšų), projektų vykdytojams išmokėta 2 972 mln. eurų (44 proc. ES fondų lėšų). 2019 m. biudžete buvo numatyta investuoti 1,2 mlrd. eurų ES fondų lėšų, ir investuota ES fondų lėšų suma sudaro 80 proc. asignavimų plano – 950 mln. eurų ES fondų lėšų, tai yra 1,3 karto daugiau nei per 2018 m. ir 2,2 karto daugiau nei per 2017 m. Investavimo tempo augimas rodo projektų įgyvendinimo įsibėgėjimą, tačiau jau įpusėjus ES fondų lėšų investavimo laikotarpiui bendras investuotų lėšų procentas nesiekia pusės Lietuvai skirtos sumos. Bendras lėšų investavimas atsilieka dėl užtrukusių kokybiškų projektinių pasiūlymų parengimo ir vertinimo procesų, finansavimo sąlygų derinimo, ir užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų.

Vienas iš ES investicijų valdymo ir kontrolės sistemos 2019 m. tikslų buvo užtikrinti investicijų į pokyčius strateginėse srityse²⁴ spartą, t. y. per 2019 m. į šias sritis investuoti 448 mln. eurų. Per 2019 metus į šias sritis investuota 304 mln. eurų ES lėšų ir tai sudaro 68 proc. planuotų investuoti lėšų.

7 paveikslas. 2019 m. projektų vykdytojams išmokėtos lėšos, mln. eurų.

Šaltinis – Finansų ministerija

Infrastruktūrai skirta 430,8 mln. eurų, iš jų 157,3 mln. eurų aplinkosaugai, 103,1 mln. eurų regioninei plėtrai. Konkurencingumo didinimui išmokėta 298,8 mln. eurų, iš kurių 112 mln. eurų energijos efektyvumui didinti ir AEI projektams, 90 mln. eurų MTEPI projektams. Aktyviai darbo jėgai išmokėta 190,8 mln. eurų, iš jų 93,8 mln. eurų užimtumui ir socialinei integracijai, 81,2 mln. eurų švietimo sričiai. Projektų vykdytojams techninės paramos išmokėta per 2019 m. 29,6 mln. eurų.

Iki 2019 m. pabaigos priimta sprendimų skirti 35 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų dotacijų savivaldybių įgyvendinamų 344 ES struktūrinių fondų projektų nuosavų lėšų indėliui²⁵, kuris yra

²⁴ Finansų rinkų plėtra, sveikata, institucinės globos pertvarka, viešasis administravimas, valstybės išteklių konsolidavimas ir duomenų atvėrimas, strateginės infrastruktūros plėtojimas, švietimas, inovacijos ir inovatyvi ekonomika, energijos efektyvumo didinimas, kultūros paveldo įveiklinimas ir kultūrinio verslumo skatinimas.

²⁵ Dotacijomis, skiriamomis iš valstybės biudžeto lėšų, sudaromos sąlygos savivaldybei įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus, kai savivaldybės finansiniai ištekliai nepakankami prisidėti prie projektų nuosavų lėšų indėlio, kai savivaldybė neturi galimybių nuosavomis lėšomis finansuoti projekto, nes būtų viršyti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme savivaldybei nustatyti asignavimų dydžio apribojimai ir (arba) atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatyti skolos ir (arba) skolinimosi limitai.

privalomas pagal projektų finansavimo reikalavimus, užtikrinti. Atsižvelgiant į priimtus sprendimus, savivaldybėms 2019 m. išmokėta 11,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų dotacijų.

2019 m. Biudžeto rodiklių įstatyme savivaldybėms buvo sudarytos galimybės skolintis iki 1 proc. (apie 17 mln. eurų) 2019 m. prognozuotų visų savivaldybių biudžetų pajamų. Skolintos lėšos galėjo būti skiriamos įgyvendinti ekonomiškai naudingus investicijų (ne tik ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus) projektus, kuriais prisidedama prie regiono ir (arba) savivaldybės socialinės ir ekonominės plėtros tikslų, nustatytų savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose, ir mažinamos savivaldybės biudžeto išlaidos ir (arba) didinamos savivaldybės biudžeto pajamos. 2019 m. teigiamai buvo įvertinti 26 projektai, kuriems bendrai suteiktos galimybės skolintis 13,5 mln. eurų.

ES paramos asignavimų plano bei jo panaudojimo duomenys atskleidžiami 11 lentelėje. Pagal asignavimų plano vykdymo duomenis, ES paramos lėšos 2019 m. sudarė 16,5 proc. visų biudžeto išlaidų. Ekonomikos ir aplinkosaugos funkcijoms finansuoti ES lėšos sudarė atitinkamai sudarė 56,1 ir 69,3 proc. visų šioms funkcijoms finansuoti panaudotų lėšų.

11 lentelė. 2019 metų valstybės biudžeto išlaidos pagal funkcijas, mln. eurų

Valstybės funkcijos pavadinimas	Asignavimų planas su leistiniais patikslinimais			Panaudoti asignavimai			Planų vykdymas (proc.)		
	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)
Bendros valstybės paslaugos	1 540,8	28,0	1 512,8	1 434,5	12,3	1 422,2	93,1	43,9	94,0
Gynyba	1 069,2	0,0	1 069,2	1 063,7	0,0	1 063,7	99,5	0,0	99,5
Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	809,6	194,7	614,9	751,2	144,6	606,6	92,8	74,3	98,7
Ekonomika	2 387,4	1 337,6	1 049,8	2 134,6	1 196,7	937,9	89,4	89,5	89,3
Aplinkos apsauga	320,7	163,8	156,9	220,4	152,8	67,6	68,7	93,3	43,1
Būstas ir komunalinis ūkis	87,3	47,2	40,1	25,4	8,3	17,1	29,1	17,6	42,6
Sveikatos apsauga	803,7	56,9	746,8	787,7	44,4	743,3	98,0	78,0	99,5
Poilsis, kultūra ir religija	373,2	77,8	295,4	314	40,1	273,9	84,1	51,5	92,7
Švietimas	1 511,6	211,9	1 299,7	1440	149,3	1 290,7	95,3	70,5	99,3
Socialinė apsauga	3 191,6	140,5	3 051,1	3 148,9	113,8	3 035,1	98,7	81,0	99,5
IŠ VISO	12 095,1	2 258,4	9 836,7	11 320,4	1 862,3	9 458,1	93,6	82,5	96,2

Šaltinis – Finansų ministerija

Apibendrinant išlaidas pagal valstybės funkcijas, 2019 metais didžiausia ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų dalis – **1 196,7 mln. eurų (64,3 proc.)** panaudota ekonomikai. ES lėšomis remiamoms programoms ir projektams, susijusiems su aplinkos apsauga – 8,2 proc., švietimui panaudota – 8,0 proc., viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai – 7,8 proc., socialinei apsaugai – 6,1 proc. visų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

Apibendrinant asignavimų valdytojų pateiktus duomenis apie įgyvendinant iš ES ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų bendrai finansuojamus projektus padarytas išlaidas, atsiradusias iš valstybės biudžeto lėšų apmokėjus neplanuotas, pripažintas netinkamomis (toliau – netinkamos) finansuoti ES ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis išlaidas, bendra netinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri buvo apmokėta iš ES ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, bet vėliau padengta iš valstybės biudžeto lėšų, buvo **1,73 mln. eurų**. Bendra netinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri buvo apmokėta iš bendrojo finansavimo lėšų, bet vėliau

padengta iš valstybės biudžeto lėšų, buvo **0,73 mln. eurų**. Netinkamų finansuoti išlaidų suma apmokėta iš karto iš valstybės biudžeto lėšų sudarė **0,01 mln. eurų**.

BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ PAJAMŲ ĮMOKOMIS IR TIKSLINĖS PASKIRTIES LĖSOMIS FINANSUOJAMŲ PROGRAMŲ VYKDYMAS

2019 metais planuota **807,3 mln. eurų** biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą ir valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitas įstatymais, nutarimais ir kitais teisės aktais numatytų lėšų, skiriamų asignavimų valdytojų programoms finansuoti. Faktiškai į valstybės biudžetą tokių lėšų įmokėta **795,1 mln. eurų**.

Biudžetinės įstaigos pajamų įmokų ataskaitiniais metais į valstybės biudžetą įmokėjo 103,5 mln. eurų, iš kurių 5,6 mln. eurų yra pajamos už patalpų ir turto nuomą ir 97,9 mln. eurų pajamų įmokų už teikiamas paslaugas, kurios skiriamos įstaigų vykdomoms programoms finansuoti.

0,3 mln. eurų pajamų, įmokėtų biudžetinių įstaigų, kurios neplanuoja ir nevykdo programų, finansuojamų iš šių pajamų, paliekamos bendroms biudžeto reikmėms finansuoti.

2019 metais į valstybės biudžetą buvo gauta **691,6 mln. eurų** pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, kurios įstatymais, nutarimais ir kitais teisės aktais yra skiriamos programoms finansuoti.

Didžiąją minėtų lėšų dalį sudaro Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos, kurių 2019 metais buvo gauta **461,8 mln. eurų** pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą.²⁶ Lietuvos Automobilių kelių direkcijos vykdomai Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti skiriama 48 procentų akcizo pajamų gautų už realizuotą benzina, dyzelinius degalus, ir energinius produktus, skirtus naudoti kaip variklių degalai bei suskystintas dujas, skirtas automobiliams (385,9 mln. eurų), transporto priemonių mokesčiai (20,1 mln. eurų), kelių naudotojo mokestis (52,0 mln. eurų), mokestis už eismo ribojimą (0,2 mln. eurų) ir baudos už nustatyto greičio viršijimą, užfiksuotą stacionariąja Kelių eismo taisyklių pažeidimų fiksavimo įranga (3,6 mln. eurų). Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti 2019 metais panaudota **482,2 mln. eurų**.

Vyriausybės nustatyta dalis praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo pajamų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką bei iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio yra skiriama Kultūros rėmimo²⁷, Sporto rėmimo²⁸ ir Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondams²⁹. 2019 metais Kultūros rėmimo fondui planuota 19,7 mln. eurų asignavimų, panaudota – 18,9 mln. eurų. Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamam Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondui iš 3,1 mln. eurų suplanuotų lėšų panaudota 2,7 mln. eurų.

Aplinkos ministerijos vykdomoms programoms finansuoti gauta 84,0 mln. eurų iš nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų normos vienetų įsigijimo ir perleidimo sandorių, už aukcione parduotus apyvartinius taršos leidimus ir kitų Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatyme³⁰ numatytų lėšų. 2019 m. 12,4 mln. eurų įmokėta iš mokesčių už aplinkos teršimą gaminių ar pakuotės atliekomis ir baudų už aplinkos teršimą, 14,7 mln. Eurų – atskaitymų nuo pajamų pagal Miškų įstatymą. Iš viso ataskaitiniais metais įmokos nuo pajamų iš mokesčių bei kitos lėšos, skiriamos Aplinkos ministerijos vykdomoms programoms, sudaro 117,9 mln. eurų, o išlaidos – 38,1 mln. eurų.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įmokos iš asmenų gražintų paskolų, kurios buvo suteiktos per akcines bendroves Lietuvos žemės ūkio banką ir Lietuvos taupomąjį banką gyvenamųjų namų, butų statybai arba pirkimui kredituoti lengvatinėmis sąlygomis, kaip kredito išteklius panaudojus Lietuvos banko 1992 metais padarytos kredito emisijos dalį, sudarė 0,8 mln. eurų.

²⁶ Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas, 2000 m. spalio 12 d. Nr. VIII-2032.

²⁷ Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymas, 2007 m. liepos 4 d. Nr. X-1260.

²⁸ Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas, 2019 m. spalio 18 d. Nr. XIII-1540.

²⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas, 1994 m. liepos 19 d. Nr. I-552.

³⁰ Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymas, 2009 m. liepos 7 d. Nr. XI-329.

Finansų ministerijos valdomam Rezerviniam (stabilizavimo) fondui, vadovaujantis šio fondo nuostatais³¹ ir Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų valdymo tvarkos aprašu³², 2019 metais priskaičiuota pervesti 59,2 mln. eurų.

Pagal Vyriausybės nutarimu³³ patvirtintą Įgyvendinant finansų inžinerijos priemonių grįžusių ir grįžtančių lėšų panaudojimo tvarkos aprašą ir finansų ministro įsakymu³⁴ patvirtintas Palūkanų, sukaupytų įgyvendinant finansines priemones, įskaitymo į valstybės biudžetą taisyklės, visos palūkanos, sukaupytos ir gautos nuo grįžusių lėšų, ir kitos kontroliuojančiųjų fondų ir tiesiogiai įgyvendinamų finansinių priemonių grįžusių lėšų pajamos įskaitomos į valstybės biudžetą, priskiriamos prie palūkanų už depozitus ekonominės klasifikacijos straipsnio, prilyginamos teisėtai gautoms lėšoms ir skiriamos atitinkamai programai finansuoti. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Aplinkos ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos programoms finansuoti skirta 7,0 mln. eurų palūkanų, sukaupytų įgyvendinant finansines priemones.

12 lentelė. Perkeltos viršplaninės ir nepanaudotos įmokos į valstybės biudžetą, skiriamos programoms finansuoti, mln. eurų

	Nepanaudotas lėšų likutis 2018- 12-31 perkeltas į 2019 m.	Pajamų įmokos arba planuoti asignavimai konkrečiam tikslui	Panaudoti asignavimai	Nepanaudotas lėšų likutis 2019-12-31
Programos, kurios finansuojamos iš biudžetinių įstaigų pajamų įmokų	18,4	103,5	96,7	25,2
Programos, kurių finansavimo lėšos numatytos įstatymais ir kitais teisės aktais	205,9	691,6	611,3	286,2
Iš viso:	224,3	795,1	708,0	311,4

Šaltinis – Finansų ministerija

Atsižvelgiant į nepanaudotų lėšų likutį metų pradžioje ir į tai, kad ne visos įmokėtos programų finansavimo lėšos panaudotos 2019 metais, viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą likutis, kuris perkeliamas ir galės būti naudojamas 2020 metais viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas, sudaro 311,4 mln. eurų, iš kurių 136,4 mln. eurų – Klimato kaitos specialiosios programos lėšos, 65,3 mln. eurų – Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos.

VALSTYBĖS INVESTICIJŲ PROGRAMOS VYKDYMAS

Valstybės investicijų programoje planuojamos valstybės lėšos, kurios naudojamos finansuoti valstybės ir savivaldybių (apima tik dotacijas savivaldybių investicijų projektams finansuoti, teikiamas per atitinkamos valdymo srities valstybės politiką formuojančios ministerijos, valstybės įstaigos vykdomas programas), taip pat kitų ūkio subjektų investicijų projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programoms) (toliau – investicijų projektai), kuriuos įgyvendinant valstybės lėšos skiriamos naujo statinio statybos arba statinio rekonstravimo darbams atlikti, ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui (toliau – turtas), reikalingam valstybės remiamų programų tikslams ir uždaviniams pasiekti, įsigyti, jeigu jį įsigyjant padidinamas turto kiekis ir įsigyjamo

³¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 30 d. nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“.

³² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. lapkričio 13 d. įsakymas Nr. 1K-273 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo valdymo“.

³³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. 791 „Dėl įgyvendinant finansų inžinerijos priemones grįžusių ir grįžtančių lėšų panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

³⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. 1K-192 „Dėl palūkanų, sukaupytų įgyvendinant finansines priemones, įskaitymo į valstybės biudžetą taisyklės taisyklių patvirtinimo“.

(sukuriama) turto vertė lygi 360 tūkst. eurų arba viršija šią sumą, o naujų informacinių ir ryšių technologijų įsigijimo (sukūrimo) vertė lygi 100 tūkst. eurų arba viršija šią sumą.

Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Valstybės investicijų 2019–2021 metų programoje (pagal investavimo sritis) 2019 metams valstybės kapitalo investicijoms buvo numatyta skirti 1 104 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, iš jų 711,2 mln. eurų – Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 7 priedu ir įgyvendindama Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“, 25¹ punktą, 2019 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. 222 „Dėl Valstybės investicijų 2019–2021 metų programoje numatytų valstybės kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas)“ 2019 metams paskirstė 191 tūkst. eurų mažiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu, tai yra neskyrė socialinės apsaugos srities investicijoms 191 tūkst. eurų planuotų investicijų projektui „Specialiųjų socialinės globos namų „Tremtinių namai“ pastatų Vilniuje, Meškeriojų g. 22, rekonstravimas“, nes pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimai padarytų neteisėtų veiksmų ir valstybei padarytos žalos įgyvendinant projektą. Be to, vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme ir Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme suteiktomis teisėmis patikslintas valstybės biudžeto lėšų planas 2019 metų investicijoms (įskaitant viršplanines ir perskirstytas Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos programoms ir projektams finansuoti 2019 metams numatytas Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšas, 2019 metams numatytų valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti ekonomijos sumas, viršplaninių ir praėjusiais biudžetiniais metais programoms finansuoti nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą sumas, numatytas panaudoti investicijoms, perkeltas Krašto apsaugos ministerijos 2019 metais planuotas, bet nepanaudotas valstybės biudžeto asignavimų sumas pagal su užsienio tiekėjais sudarytas sutartis dėl investicijų projektų, taip pat perskirstytas Krašto apsaugos ministerijos asignavimų investicijų projektams įgyvendinti sumas, kurios skirtos turtui įsigyti, užtikrinant nacionalinį saugumą ir vykdant tarptautinius įsipareigojimus teikiant priimančiosios šalies paramą) sudarė 1 163,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, iš jų 730,7 mln. eurų – Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos, arba 59,3 mln. eurų daugiau valstybės biudžeto lėšų (iš jų 19,5 mln. eurų – Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos), palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu.

Asignavimų valdytojų 2019 metais patirtos kasinės išlaidos iš valstybės biudžeto (įskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas) sumokėti už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytą turtą, įgyvendinant investicijų projektus, sudarė 912,9 mln. eurų, arba 191,1 mln. eurų (17,3 proc.) mažiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu valstybės biudžeto planu, ir 250,4 mln. eurų (21,5 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu.

Investicijų projektams, įgyvendinamiems bendrai su Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis, 2019 metais buvo išmokėta 579,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų (įskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos, bendrojo finansavimo lėšas ir valstybės biudžeto lėšas, skirtas apmokėti bendrai finansuojamų iš Europos Sąjungos fondų lėšų projektų netinkamam finansuoti iš Europos Sąjungos fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo PVM) arba 193,1 mln. eurų (25 proc.) mažiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu, ir 206,9 mln. eurų (26,3 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų 2019 metais buvo išmokėta 547,1 mln. eurų, arba 164,1 mln. eurų (23,1 proc.) mažiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu, ir 183,6 mln. eurų (25,1 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu. Daugiausia, arba 161,7 mln. eurų (iš jų Europos Sąjungos paramos lėšų – 144 mln. eurų), palyginti su

patikslintu planu, nepanaudota 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programai įgyvendinti planuotų lėšų dėl užtrukusių kokybiškų projektinių pasiūlymų parengimo ir vertinimo procesų, finansavimo sąlygų derinimo ir užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų.

Investicijų projektams, įgyvendinamiems be Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, 2019 metais buvo išmokėta 333,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, arba 2 mln. eurų (0,6 proc.) daugiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu, ir 43,5 mln. eurų (11,5 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu. Iš jų: 11,1 mln. eurų (5,6 proc.) nepanaudota valstybės biudžeto lėšų (išskyrus biudžetinių įstaigų pajamų įmokas į valstybės biudžetą ir valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies lėšas) ir 32,4 mln. eurų (18,3 proc.) – biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą ir valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies lėšų, iš kurių beveik 31 mln. eurų sudaro Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos. Lėšų nepanaudojimą lėmė užsitęsios viešųjų pirkimų ir su jais susijusios teisinės bei administracinės procedūros, užtrukusios projektų įgyvendinimo eigoje paašikėjusių papildomų darbų atlikimo terminų derinimo procedūros, paslaugų teikėjų laiku neįvykdyti sutartyse numatyti įsipareigojimai.

Kartu informuojame, kad 2019 metais apmokėtos visos išlaidos pagal nustatyta tvarka pateiktas paraiškas dėl lėšų skyrimo iš valstybės biudžeto už 2019 metais atliktus darbus, suteiktas paslaugas ir įsigytą turtą.

Asignavimų valdytojams investicijų projektams finansuoti numatytos valstybės biudžeto lėšos, kai jie patys neįgyvendina jiems skirtomis valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų investicijų projektų, o lėšas perveda kitiems subjektams (kitoms valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms), finansuojamos iš asignavimų valdytojams numatytų asignavimų išlaidoms – kitiems ūkio subjektams turtui įsigyti. Tokių valstybės biudžeto asignavimų 2019 metais pervesta 652,2 mln. eurų, iš jų Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų – 545,8 mln. eurų. Asignavimų valdytojams investicijų projektams finansuoti numatytos valstybės biudžeto lėšos, kai jie patys įgyvendina jiems skirtomis valstybės biudžeto lėšomis finansuojamus investicijų projektus, finansuojamos iš asignavimų valdytojams numatytų asignavimų turtui įsigyti. Tokių valstybės biudžeto asignavimų 2019 metais pervesta 260,7 mln. eurų, iš jų Europos Sąjungos paramos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų – 1,3 mln. eurų. Likusi asignavimų valdytojams turtui įsigyti 2019 metams numatytų valstybės biudžeto lėšų dalis (622,3 mln. eurų) panaudota ginklų ir karinės įrangos, karinių bei strateginių ir neliečiamų atsargų įsigijimo, finansinio turto įsigijimo, kito turto kūrimo ir įsigijimo išlaidoms, kurios neplanuojamos Valstybės investicijų programoje, apmokėti.

V SKYRIUS

SKOLINIMOSI IR SKOLOS LIMITAI

Vyriausybė 2019 metais laikėsi visų teisės aktuose nustatytų skolinimosi ir skolos limitų. Vyriausybės grynasis skolinių įsipareigojimų pokytis 2019 m. sudarė 2.195,2 mln. eurų (limitas – 2648,2 mln. eurų).

Vyriausybės įsipareigojimai už valstybės garantuojamų garantijų institucijų priimtus įsipareigojimus pagal garantijas sudarė 188,7 mln. eurų (limitas – 327,4 mln. eurų). Bendra valstybės garantijų dėl tarptautinių finansų institucijų teikiamų paskolų valstybės investicijų projektams finansuoti suma 2019 metais – 73,8 mln. eurų (limitas – 101,7 mln. eurų). Bendra Vyriausybės garantijų dėl Mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų, priimtų 2019 ir ankstesniais metais, įsipareigojimų suma – 70,5 mln. eurų (limitas – 90 mln. eurų), iš jų per 2019 metus priimtų naujų įsipareigojimų suma – 10,7 mln. eurų (limitas – 16 mln. eurų).

Valstybinių aukštųjų mokyklų ir valstybinių profesinio mokymo įstaigų 2019 metais pasirašytų paskolų sutarčių ir kitų įsipareigojamųjų dokumentų, suteikiančių teisę skolintis, suma – 0,2 mln. eurų (limitas – 10 mln. eurų). Bendra valstybinių aukštųjų mokyklų ir valstybinių profesinio mokymo įstaigų pasiskolintų lėšų pagal 2019 ir ankstesniais metais pasirašytas paskolų sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus suma – 0,3 mln. eurų (limitas – 7 mln. eurų).

Taip pat Lietuvos Respublikos valstybės garantijos suteiktos pagal Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotus tarptautinius susitarimus su Šiaurės investicijų banku ir Europos investicijų banku 2019 m. sudarė 11,8 mln. eurų.

Bendras valstybės įsipareigojimų pagal garantijas lygis 2019 m. buvo 0,7 proc. BVP ir neviršijo nustatyto 3 proc. BVP limitu. Taip pat Vyriausybė 2019 metais laikėsi visų kitų – perfinansavimo, palūkanų ir valiutų kursų kitimo – rizikos limitų.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatyta, kad 2019 metais valstybės biudžeto asignavimai (kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis) viršys pajamas **1 116,3 mln. eurų**. Faktiškai valstybės biudžeto asignavimai viršijo valstybės biudžeto pajamas (kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis) **1 091,6 mln. eurų**.

Valstybės biudžeto asignavimai viršijo valstybės biudžeto pajamas (nevertinat ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įplaukų ir šiomis lėšomis vykdomų programų išlaidų) **740,9 mln. eurų** (54,2 mln. eurų mažiau nei planuota). 2019 metais valstybės biudžetas surinko 49,0 mln. eurų daugiau pajamų, o programoms įgyvendinti panaudojo 5,2 mln. eurų mažiau asignavimų nei planuota. Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme (nevertinat ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įplaukų ir šiomis lėšomis vykdomų programų išlaidų).

2019 metais gauta 1 511,6 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, palūkanų, delpinigių ir kitų pajamų, projektų vykdytojai taip pat grąžino 20,5 mln. eurų ankstesniais metais išmokėtų finansinės paramos lėšų. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos programoms finansuoti per 2019 metus buvo išmokėta 1 862,3 mln. eurų. Metų pabaigoje bendras ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų likutis buvo neigiamas ir sudarė 696,6 mln. eurų (2018 metų pabaigoje likutis taip pat buvo neigiamas ir sudarė 366,4 mln. eurų). Informacija apie ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įplaukas ir mokėjimus pagal finansavimo šaltinius 2019 metais pateikiama aiškinamojo rašto **5 priede**.

13 lentelė. Informacija apie valstybės biudžeto ir skolintų lėšų likučius bankų sąskaitose ir baigiamas apyvartas, mln. eurų.

Lėšos pagal paskirtį	Lėšų likutis 2019 m. gruodžio 31 d. (įskaitant terminuotuosius indėlius)	Papildomos įplaukos, mokėtojų sumokėtos iki 2019 m. gruodžio 31 d.	Asignavimų valdytojų grąžintos lėšos, didinančios likutį	Biudžeto lėšų likučiai asignavimų valdytojų sąskaitose	Iš viso
Valstybės biudžeto lėšos	505,7	41,2	10,1	17,1	574,1
ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	135,3	0,0	1,0	0,0	136,3
Valstybės vardu pasiskolintos lėšos	888,6	0,0	0,0	0,0	888,6
Iš viso valstybės biudžeto ir skolintos lėšos	1 529,6	41,2	11,1	17,1	1 599,0

Šaltinis – Finansų ministerija

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje valstybės biudžeto, įskaitant ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, lėšų likutis sudarė 710,4 mln. eurų, iš kurių:

- 41,2 mln. eurų sudaro mokėtojų iki 2019 m. gruodžio 31 d. į Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Muitinės departamento biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas įmokėtos įmokos;
- 11,1 mln. eurų sudaro iki 2020 m. sausio 10 d. asignavimų valdytojų grąžintos lėšos;
- 17,1 mln. eurų sudaro lėšos, kurios nepažeidžiant teisės aktų nuostatų negrąžintos ir liko asignavimų valdytojų sąskaitose.

Valstybės vardu pasiskolintų lėšų likutis sudarė 888,6 mln. eurų. Iš jų 300,0 mln. eurų yra Europos investicinio banko 2019 m. gruodžio 13 d. pervestos lėšos.

Vyriausybės³⁵ suteikta teise Finansų ministerija iš valstybės biudžeto laikinai laisvų lėšų teikia savivaldybėms trumpalaikes paskolas kai savivaldybėms laikinai trūksta biudžeto pajamų ir trumpalaikes arba ilgalaikes paskolas, kai dėl kredito įstaigų veiklos apribojimo ir (arba) jų licencijų

³⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 26 d. nutarimas Nr. 345 „Dėl Savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“.

atšaukimo savivaldybės negali disponuoti savo lėšomis. 2019 metais šia teise pasinaudojo 7 savivaldybės. Iš jų trumpalaikių paskolų buvo suteikta Druskininkų miesto savivaldybei – 0,7 mln. eurų, Palangos miesto savivaldybei – 1,3 mln. eurų, Kelmės rajono savivaldybei – 0,8 mln. eurų, Pakruojo rajono savivaldybei – 0,3 mln. eurų, Plungės rajono savivaldybei – 0,5 mln. eurų, Utenos rajono savivaldybei – 0,9 mln. eurų ir Rietavo rajono savivaldybei – 0,1 mln. eurų. Šios paskolos iki metų pabaigos buvo sugrąžintos į valstybės biudžetą. 2019 metų pabaigoje liko negrąžintos vienuolikai savivaldybių suteiktos paskolos už 9,7 mln. eurų, kurių grąžinimo terminai Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalimi pratęsti iki 2020 m. gruodžio 31 d. Šios paskolos savivaldybėms buvo suteiktos 2011 ir 2013 metais dėl laikino pajamų trūkumo, susidariusio dėl akcinių bendrovių „Snoras“ ir „Ūkio bankas“ veiklos apribojimo ir banko licencijų atšaukimo.

Finansų ministras

Vilius Šapoka

Valstybės izdo departamento direktorius

Audrius Želionis